

POMURSKI VESTNIK

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE
DELOVNEGA LJUDSTVA
ZA POMURJE

Leto VIII. — Štev. 45.

Murska Sobota, 15. nov. 1956

Cena din 10.—

XI. seja okrajnega ljudskega odbora Murska Sobota

Več sredstev v družbenih skladih - večja je naša odgovornost

Poročilo o problemih izvajanja letošnjih gospodarskih nalog in predvidevanja gospodarskega razvoja v prihodnjem letu — Za pravilno trošenje družbenih sredstev smo odgovorni pred javnostjo — Ne čakati nobenih direktiv.

Predvečerašnjim je bila v sejni dvorani OLO v Murski Soboti XI. seja obeh zborov okrajnega ljudskega odbora. O problemih izvajanja gospodarskih nalog v okraju je govoril odbornikom podpredsednik OLO tov. Bogo Verdev.

V poročilu je bilo rečeno, da sredstva sklada, predvsem stanovanjskega, niso bila korišćena tako, kot to pravzaprav želimo z našo družbeno ureditvijo. Privatne gradnje stanovanjskih hišic onemogočajo pravičen razvoj mest, otežkočajo komunalno izgradnjo in neupravičeno ožijo kmetijske površine.

NAS KOMENTAR

Predvsem investicijski programi

V družbenem načrtu za leto 1956 so bili ustanovljeni pri OLO sklad za pospeševanje kmetijstva, sklad za investicije, sklad za ceste, sklad za stipendije, gasilski sklad in gozdni sklad. Pri občinskih ljudskih odborih pa sklad za stanovanjsko izgradnjo, investicijski sklad in sklad za ceste. Komunska ureditev, ki smo jo v gospodarstvu pričeli uvajati z letošnjim družbenim načrtom, je dala okraju in občinam možnost koristiti ta sredstva tako kot nekakega zahteve komune, usmerjene v smislu določenih gospodarskih smernic.

Občinski investicijski skladi naj bi zbrali letos skupno za 158 milijonov 824 tisoč dinarjev sredstev. Do prvega oktobra je bilo od tega realiziranih 53% sredstev. Od ustvarjenih sredstev ob tretjem tromesečju, je bilo odobrenih za črpanje 22 milijonov, potrošenih pa samo 15 milijonov 400 tisoč dinarjev. V celoti je bilo doslej potrošenih n. pr. za potrebe obrti, ki jo kreditiramo predvsem iz sredstev občinskih investicijskih skladov, le okrog 5 milijonov dinarjev, kar je nerazumljivo nasprotje namram potrebam v obrti in dejanskimi ukrepi za izboljšanje te gospodarske panoge.

Dejstvo, da so dali nekateri občinski ljudski odbori okrog 50% vseh ustvarjenih sredstev v nenamenske sorhe kot posojila privatnikom itd. kaže, da niso razumeli ali pa niso hoteli razumeti bistva sklada. Prav ista podoba je pri stanovanjskih skladih, kjer so dodelili občinski ljudski odbori okrog 40% vseh razpoložljivih sredstev privatnim investitorjem.

Kakor pri občinskih, tako je tudi pri okrajnem investicijskem skladu od doslej ustvarjenih sredstev v višini 90,6 milijona uporabljenih le za 12 milijonov dinarjev.

To dvojje: počasno in neprogramsko korišćenje že ustvarjenih sredstev, kar je pokazala praksa treh tromesečij letos, je lahko dovolj objektivni kriterij za gospodarsko poslovanje v prihodnjem letu. Kakor je pereče oprejanje ustvarjanje sredstev po posameznih postavkah družbenega načrta, tako sta tembolj problematični že omenjeni dejstva. Gotovo bi bil analitični prikaz vzrokov, zakaj je korišćenje sredstev nekaterih skladov tako nizko, poučno predvsem za upravne odbore skladov kakor za člane družbenih organov, ki dajejo s svojim odločanjem žiljenjski ritem vsemu gospodarskemu dogajanju.

Letošnje izkušnje pri korišćenju družbenih sredstev narekujejo torej predvsem izdelavo dobrih investicijskih programov, ki jih je treba uprati prihodnje leto pri vseh skladih, da ne bodo izpostavljeni sredstva namenskih skladov tako pogostokrat stihiji, kot se dogaja letos, marveč bodo s premišljenim trošenjem prispevala predvsem k splošni krepitvi socialističnega sektorja gospodarstva.

Vsi občinski skladi znašajo skupno 365 milijonov, okrajni skladi pa 309 milijonov dinarjev. To so precejšnja sredstva za katera nam ne more biti vseeno, kako jih bomo koristili. Analiza korišćenja sredstev družbenih skladov je pokazala, da se še vedno nismo dovolj zavedali

V filooskih goricah

kaj nam skladi pravzaprav pomenijo.

Stanje v okrajnem proračunu je bilo ob koncu tretjega tromesečja naslednje: dohodki realizirani s 67,5%, izdatki pa 64,5%. Uravnovešeni dohodki in izdatki kažejo na skrajno varčevanje. Dohodki proračuna seveda ne pritekajo tako redno zaradi splošno znanih razmer v gospodarstvu, delno pa tudi zato, ker so bili v nekaterih postavkah nerealno planirani. Kolikor je okraj planiral dohodek previsoko, bo tudi sam nosil vse posledice, če bo to neugodno vplivalo na realizacijo proračuna kot celote.

Občinski ljudski odbori so najeli

doslej 74 milijonov dinarjev kredita, kar je bilo potrebno zaradi nenakomernega dotoka proračunskih sredstev. Med temi krediti je bilo za 43 milijonov dinarjev brezobrestnih kreditov, ki pa jih je banka pred kratkim odpovedala, tako da bodo morale občine še bolj pospešiti realizacijo svojih dohodkov.

Analiza proračunskega poslovanja pri občinskih ljudskih odborih kaže, da bodo občine realizirale načrti dohodkov do konca leta 95-odstotno. Večji izpad dohodkov bo le pri občini Petrovci, kjer so morali znižati dohodnino zaradi toče. Realizirati ne bo mogoče tudi postavke prometnega davka na vino in žganje. Pri ostalih občinah se bodo izpad pri posameznih postavkah krili z večjim deležem občinskih določil.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Za uvod k volitvam v osnovne organizacije SZDL: Razpravljajmo o problemih kraja

V teh dneh se bodo začeli v osnovnih organizacijah Socialistične zveze delovnega ljudstva pripravljati na letne občne zbornice in s tem ob enem na volitve novih vodstev osnovnih organizacij. Okrajno vodstvo SZDL predvideva še pred krajem tega meseca širše posvetovanje s predsedniki in sekretarji osnovnih organizacij (v občinah); že zdaj pa je izraženo mnenje, naj bodo posebej množični sestanki oz. redni občni zbor organizacije — in volitve novih vodstev.

Po tem mnenju naj bi na predvolilnih sestankih, oz. občnem zboru, izvedli vse že običajne zadeve, predlagali in tudi osvojili kandidatsko listo, nove upravne in nadzorne odbore pa nato izvolili s tajnim glasovanjem.

Vsekakor pa bo treba pred tem zaključnim dejanjem obračuna enoletnega dela SZDL opraviti še marsikaj. Treba bo povsod urediti že osnovne zadeve: članarino, evidenco članstva in ostale obveznosti. Poročila in razprave o delovanju SZDL pa seveda nikakor ne smejo obiti

Srečala sta se v goricah in našla zadnji grozd.

Zajeti je treba celotno gospodarsko področje

Letošnji delovni program Društva ekonomistov v Murski Soboti in v Ljutomeru je precej obsežen. Pri obeh društvih so ustanovili več sekcij, ki bi naj utrjevale strokovno znanje vseh članov, in kar je še bolj važno: to znanje naj bi posredovale širokemu krogu ljudi, ki danes sodeluje v organih samoupravljanja.

V M. Soboti je vsega skupaj 52 članov društva. Ustanovljeni sta bili

dve sekciji. Ekonomska in knjigovodska. V ekonomski sekciji pa je samo 5 članov, kar seveda onemogoča delo sekcije vsaj na tako široko zasnovani podlagi kot bi to moralo biti. Značilno je, da v tej sekciji niso vključeni niti gospodarstveniki iz naših podjetij, niti ljudje občinskega gospodarskega sektorja. Tako ni bilo mogoče realizirati doseganega programa. Zanimanje za predavanja je bilo precej slabo, saj je poslušalo ing. Krašovec iz Ljubljane, ko je predaval o problemih agrarne ekonomije, komaj 20 ljudi.

Da se Društvo ekonomistov ne more močno uveljaviti, je vzrok tudi v tem, da doslej niso nikoli povabili društva kot celote k razpravam o družbenem načrtu. Sele letos, ko bodo znane osnove za sestavo družbenega načrta za prihodnje leto, bodo organizirali tudi soboški ekonomisti posebno konferenco z vsemi direktorji podjetij, predsedniki delavskih svetov in upravnih odborov, kjer se bodo pogovorili o določenih smernicah družbenega načrta za prihodnje leto.

Dokaj dobra pa je v M. Soboti knjigovodska sekcija, ki ima redne mesečne sestanke. Organizirali so enodnevni tečaj za knjigovodje, katerega so se udeležili v lepem številu knjigovodje iz trgovskih podjetij, do čim je bil odziv knjigovodij v obrti zelo slab.

V Ljutomeru so predvideli za letošnji štiri res kvalitetna predavanja in sicer o vlogi in pomenu obrti v razvoju gospodarstva, proizvodnost dela, plače in osebna potrošnja ter sklenanje in izvajanje pogodb v gospodarstvu.

Precej živahno je bilo študijsko delo v knjigovodski sekciji, kjer so redno vsakihi štirinajst dni razpravljali o problemih knjigovodstva.

Ljutomerski ekonomisti so se vključili s svojimi predavanji tudi v izobraževalno delo SZDL. Pripravili so tri predavanja: gozdarstvo in njegov vpliv na razvoj kmetijstva — ing. Jaušovec, vloga zadružništva v našem gospodarstvu — F. Sitar ter proizvodnost dela in plačni sistem — S. Pečevica.

Načelo Društva ekonomistov tako v M. Soboti kot v Ljutomeru je, zajeti vso gospodarsko problematiko. Da pa to ni uspelo popolnoma, je mogoče delna krivda na sami obliki dela, delno pa tudi zaradi premajhnega sodelovanja. Tako so murskosoboški ekonomisti bili pripravljani predavati članom delavskih svetov in upravnih odborov. Ta predavanja naj bi organiziral sindikalni svet. Doslej predavanja še niso mogli izvesti zaradi preslabe organizacije povezave.

Osnovno načelo Društva ekonomistov, ki bi moralo imeti čim širši krog sodelavcev tudi med samimi neposrednimi proizvajalci — člani organov samoupravljanja, je tako le delno doseglo svoj smoter, kar pa ne zanika nekaterih uspehov, ki so jih zabeležili v letošnjem letu.

VREMENSKA NAPOVED
od 16. do 25. novembra

V splošno nestalno in hladno vreme s pogostimi, večji del snežnimi padavinami. Nastop mraza je možen že proti koncu tega tedna, bolj verjeten pa v drugi polovici prihodnjega tedna.

Močnejša izboljšanja, oziroma razjasnitve, ki pa ne bodo trajale več kot 2 dni. Pričakujemo ob zaključku tega tedna in proti sredini prihodnjega tedna. Dr. V. M.

Sida Podleskova, načelnik tajništva za zdravstvo pri OLO M. Soboti: »Občine ne najdejo denarja za preventivo, za zdravljenje pa plačujejo milijone...«

soboške bolnice center za rehabilitacijo, toda za to žal ni prostorov, saj niti za večji razmah delovne terapije ni prostora. Bilo je govora

Posvetovanje o borbi proti TBC v Murski Soboti:

Odločno proti temu socialnemu zlu

V sredo preteklega tedna se je v dvorani hotela Zvezda zbralo nad 60 ljudi, ki so prišli iz raznih, tudi najbolj oddaljenih krajev Pomurja, da se kot člani okrajne komisije za borbo proti tuberkulozi pri Rdečem križu ali pa kot povabljeni gostje, seznanijo z delom komisije in sprejmejo sklepe za čim uspešnejšo nadaljnje delo. O stanju, ki ga povzroča tuberkuloza v Pomurju je poročal dr. Amon. V referatu je zadel poleg statističnega prikaza tudi razmere, ki povzročajo širjenje te bolezni v Pomurju v večji meri kot v ostalih predelih Slovenije.

Tov. Sida Podleskova, načelnik tajništva za zdravstvo pri okrajnem ljudskem odboru je govorila o nalogah protituberkuloznih sekcij in množičnih organizacij v borbi proti tuberkulozi. Podrobno je analizirala vzroke za tako stanje in se posebej zadržala ob težavah, ki jih povzroča nerazumevanje nekaterih občinskih ljudskih odborov, ki za preventivno borbo proti tej bolezni ne najdejo dovolj sredstev, za zdravljenje pa potem morajo najti milijone. Tov. Sida Podleskova je govorila tudi o nalogah upravnih odborov zdravstvenih zavodov, ki so dolžni skrbeti za dober napredek zdravstvene službe in njihovi povezavi z RK in organi zdravstvene službe, predvsem pa protituberkuloznimi dispanzerji.

V diskusiji so se oglašali pred-

vsem v zvezi s problemom rehabilitacije tuberkuloznih bolnikov. Zavod za socialno zavarovanje bi lahko ustanovil na pljučnem oddelku

o dveh komisijah, ki bodo delovale pri SZS: inv. pokojninska komisija, ki teži za tem, da ne bi več upokojili TBC bolnikov, temveč zahteva njihovo rehabilitacijo odnosno prekvalificiranje in druga komisija, ki bo poiskala za zdravljenim tuberkulozno primerna delovna mesta.

Clanica GO RK je poudarila skrb za otroke, ki jih je treba obvarovati pred boleznijo. Tam, kjer žive otroci v ogroženem področju, je nujen odvzem. V sporazumu s starši je treba dati otroke v rejo dobrim ljudem.

Zelo pomembne so besede tov. Gričarja, sekretarja OO SZDL, ki je dejal, da pri svojem delu radi pozabljamo na cilj socialistične družbe, na skrb za sočloveka. Pomankljive humanizma in srčne kulture ne more roditi dobrih sadov: Dokler bodo odločale pri sprejemanju na delovna mesta simpatije, sorodstva in poznanstva, ne pa sposobnost, bo skrb za zdravljenje tuberkulozne bolnike in njih zaposlitev hud problem.

Na našem podeželju niso roznate razmere, vendar vsega ni kriva revščina, temveč moč navade. Zato je zdravstveno prosvetljevanje važna naloga, ki zahteva dolgotrajno sistematično delo z boljšo koordinacijo med posameznimi organizacijami.

Edini izhod je OZN

Položaj, ki ga je povzročila anglo-francosko-izraelska agresija na Bližnjem Vzhodu se je spremenil iz političnega problema v gospodarski problem zaradi tega, ker je mnogim evropskim državam nanosena velika škoda, njihovi zunanji trgovini. Ker je plova skozi Sueski prekop onemogočena, je vsa zunanja trgovina z Vzhodom usmerjena po mnogo daljši poti okrog afriške celine. To se bo odražalo predvsem v zvišanju cen v svetovnem merilu. Poleg tega je ogrožena tudi preskrba z nafto in jo ponekod tudi že omejujejo. Problem ne bo kmalu rešen, kljub temu, da so čete Združenih narodov že na poti v Sueski prekop, da so na poti tja tudi že zahodni strokovnjaki, ki imajo nalogo usposobiti prekop za plovbo pod okriljem Združenih narodov.

Vse to, kar se je v zadnjih tednih zgodilo ob Sueskem prekopu pa z umikom izraelskih čet in s pomirljivim stališčem anglofrancoskih politikov in vlad, ki morajo popuščati pod pritiskom javnega mnjenja znotraj meja svojih dežel in vsega sveta, še ni poravnano. Francosko gospodarstvo je zaradi vojne v Severni Afriki, ki se nazadnje odraža v spopadih v Alžiru, zelo oslabiljeno, da ne govorimo še o vsem drugem, kar je prav tako neprijetno. Preplah in zmedo, ki se zadnje čase zlasti v Parizu stopnjujeta sta znanilca slabega in tega ne morejo prikriti niti desničarski izbruhi zoper francosko komunistično partijo, ki sama na sebi ne predstavlja nič vzpodbudnega za francosko delavstvo, vendar predstavlja silo, v katero je treba vsaj v parlamentu računati. Ne pomaga pa tudi ne napad na OZN z zahtevo po reviziji ustanovne listine z motivacijo, ki jo razčlenjujejo, da je treba velesilam omogočiti vpliv v skladu z vlogo, ki jo imajo v svetovnih problemih in da male države nimajo pravice z velikim številom svojih glasov ovirati velesile v njihovih upravičenih korakih. Če samo to dejstvo je zelo žalostno sprečevalo za socialistično vladno Francije, podobno se počuti tudi Eden v svoji konservativni vladi. Niti misel na izgovor, ki bi moral ugnati, namreč, da je bil pohod na Sueski prekop

pravzaprav akcija s katero so prehiteli sovjete, ki so po vesteh tega izvora imeli namen napotiti se proti Suez.

Izhod iz tega je le eden: čim prej prenesti odgovornost za Bližnji Vzhod na Združene narode in proti temu se vsa ta tragična karavana pomika. Pomirjenje bo prišlo v ta del sveta torej s četami OZN, med katerimi bodo tudi jugoslovanske čete.

Krišna Menon posredovalec miru

V razvoju suezskega problema se je izkazal kot posredovalec miru indijski minister brez portfelja, Krišna Menon, ki je neverjetno hitro prepotoval dolgo posredniško pot od New Delhija, preko Kaira, Pariza, Londona do Washingtona. Krišna Menon je rojen 1897. leta in je sin advokata iz Madrasa. Studiral je na oksfordski univerzi pravo in politično ekonomijo. V Britaniji je ostal trideset let. Tam se je udeleževal političnega življenja, da bi koristil svoji domovini. Postal je član laburistične stranke in znanec

njenih voditeljev. Postal je celo laburistični poslanec neke londonske četrti. Kljub temu, da je ostal svetnik do 1947. leta, je le prišel v spor z laburisti že 1939. leta. Ostro je napadal britanski kolonializem, kot nemški imperializem.

Krišna Menon je v tridesetem letu dobil polnomočje indijske kolonialne vlade na Cejlonu, kjer je ostal štiri leta, potem pa je dobil specialno misijo na Zanzibar, v Keniji in Ugandi, kjer je zastopal interese ogrožene indijske mladine. Potem je dobil opolnomočje za Kitajsko in bil vmes še indijski delegat na ustanovni skupščini Združenih narodov v San Francisku. Po pridobitvi neodvisnosti Indije je bil dodeljen za člana komisije Združenih narodov na Koreji, ki je bivala v New Yorku. 1952. leta je Menon bil že ambasador v Moskvi namesto Vidjaje Pandit, nato pa je bil postavljen za šefa indijske delegacije v svetovni organizaciji.

Ker pa se je Indija tako močno uveljavila v svetovni politiki, kot zagovornik miru, je Krišna Menon, desna roka Nehruja, bil letos imenovan za člana ožjega ministrskega sveta Indije. On je minister brez portfelja, toda več je po svetu kot doma, vedno z miroljubnimi in konstruktivnimi predlogi. Njegovo posredovanje je bilo marsikje važno, tako v Indokini in na Koreji in nazadnje v zadevi Madžarske. Povsod je imel glavno vlogo v skladu z zakoni časa. Zdaj je Menon star 58 let. Njegova miroljubna prizadevanja bodo ostala neizbrisno zabeležena v zgodovini.

Razmere na Madžarskem se normalizirajo

Na Madžarskem se po zelo težkih in tragičnih dneh življenja naposled normalizira. Naposled, kajti teh vesti smo sprejemali od budimpeštanskega radia skozi vso to dobo preobilo tudi takrat, ko so se boji stopnjevali. Posledica tega viharja, ki se je začel z dobrimi nameni in se je zaradi šibkosti komunistov in slabosti vlade Imre Nagyja spremenil v vdor fašizma, je obupen položaj prebivalstva, ki se lahko reši gladi in strašne bede le s pomočjo vseh socialističnih dežel, ki že pošiljajo madžarskemu ljudstvu živila, gradbeni in drugi material. Jugoslavija prispeva pomoč v vrednosti 150 milijonov dinarjev. Pomoč je glavno kar potrebuje madžarsko ljudstvo. Obenem pa tudi preprečitev maščevalnosti in zagotovitev zakonitosti.

Janos Kadar, ki je govoril v nedeljo, zagotavlja odločenost do korenin iztrebiti napake preteklosti. Madžarska revolucionarna delavsko kmečka vlada je sklenila, da bo s 1. januarjem zvišala plače industrijskih delavcev, delavcev v lokalni industriji in tudi onim izven industrije za 8 do 15 odstotkov. Poleg tega ukrepa bo še nekaj podobnih pomembnih ukrepov v prid življenjskemu standardu. Že prej pa je madžarska delavsko-kmečka vlada demantirala vest o aretaciji Imre Nagyja in članov njegove vlade, ki so prostovoljno zapustili parlament. V Varnostnem svetu so sprejeli še nekaj resolucij o Madžarski, med katerimi je najbolj sprejemljiva avstrijska, ki vsebuje le humanitarno stran vprašanja, med tem ko je v drugih več ali manj političnih primesi.

Te dni je bilo ...

— Posvetovanje predsednikov delavskih svetov, upravnih odborov, predsednikov sindikalnih podružnic in direktorjev podjetij v murskoboškimi občini. Razgovarjali so se o samoupravljanju in o sindikalnih občinah zborih. Posvetovanje sta organizirala občinski odbor SZDL in občinski komitei ZK.

— Prejšnji četrtek je bila na občinskem ljudskem odboru v M. Soboti seja sveta za komunalne zadeve in sveta za urbanizem. Razpravljali so o gradbenih načrtih, o gradnjah v Stefan Kovačevi ulici ter o ureditvi središča mesta.

— Pretekli ponedeljek je bila v M. Soboti seja stanovanjske komisije in sveta za stanovanjsko upravo. Razpravljali so o reviziji stanovanjskega sklada JLA. Svet za gospodarstvo pri obč. ljudskem odboru pa je razpravljal na zadnji seji o tekočih gospodarskih zadevah.

Zdravi ljudje - velika prihodnost

Pomurje se zoperstavlja tuberkulozi

Vzroki širjenja tbc so v zaostalosti prebivalstva, v nizki zdravstveni zavesti, v socialnem sestavu prebivalstva, v prenaseljenosti, v problemu sezonskih delavcev, ki jih je s se tako skrbno pripravljene zdravstveni akcijami le težko zajeti v večini, vseh pa nikdar, a prav ti često bolevali in širijo bolezen po domovini. Tudi cigani večajo število obolenj, saj je med njimi sorazmerno mnogo bolnih, čeprav je umrljivost majhna. Neugodne razmere, zdravstvena neposrednost ljudi, nepravilna, vse preveč enostranska prehrana brez potrebnih vitaminov in beljakovin — to pa še večja števila obolenj.

Med težave je šteti tudi oddaljenost nekaterih obmejnih krajev od dispanzerja v M. Soboti, katerega področje je itak preveliko: obsega polovico okraja, medtem ko so za ostalo polovico okraja trije dispanzerji. Zaradi oddaljenosti prihajajo ljudje na pregled neuredno in dogaja se, da odkrijemo obolenje prepozno, ko je nemogoče zdravljenje tudi z najmodernejšimi sredstvi.

Vsi štirje dispanzerji so opravili v prvi polovici letošnjega leta 12.000 pregledov, pri čemer so odkrili 200 svežih obolenj, tako da imamo se-

daj v okraju registriranih 1262 tbc bolnikov, od tega okrog 1000 pljučnih, kar daleč presega republiško povprečje.

Za zdravljenje bolnikov, ki jih je v raznih bolnišnicah in zdravilišnih dnevno okrog 150, gre letno 55.000.000 din, pri čemer ni šteta gospodarska škoda zaradi izpada teh ljudi iz proizvodnje. To in pa zdravlila bolnikom, ki se zdravijo doma, in vzdrževanje dispanzerjev poveča izdatke na preko 220.000.000 dinarjev.

Če odkrijemo bolnika v začetnem štadiju, se stroški znatno zmanjšajo, zdravljenje se skrajša, izgledi za ozdravljenje so znatno večji. Iz istih razlogov je tudi fluorografska akcija finančno »opravičena«.

Sredstva, ki jih daje skupnost za zdravljenje, so torej ogromna. V stari Jugoslaviji je bila borba proti tbc navezana v glavnem na privatno iniciativo. Vlada jo je krogi se niso ukvarjali s tem problemom, čeprav je tbc splošno-družbeni, zelo pereč problem. Danes pa imajo naši bolniki vso možnost, da se zdravijo brezplačno in še se dogaja, da nočejo priti v bolnišnico, češ da nimajo časa za zdravljenje.

Okrepiti je treba patronažno službo

Centri, ki naj bi usmerjali vse delo, so protituberkulozni dispanzerji, ki naj bi razširili svojo dejavnost še na sistematične preglede delovnih kolektivov in šolske mladine. Pojačati je treba patronažno službo in v namen usposobiti aktivistke za prostovoljno patronažno službo. Aktivistke naj bi tudi bile socialni delavci, ki bi na terenu reševali socialne probleme tbc bolnikov.

Važna naloga je tudi skrb za zdravele bolnike, ki se le težko zaposlijo. Mnogi od njih zaradi zmanjšane delovne zmogljivosti ne morejo več opravljati prejšnje službe. Za take bi se moral zavzeti sindikat, da bi v podjetju, kjer so zboleli, dobili primerno zaposlitev. Po-

sebnost težave so pri nekvalificiranih delavcih, kajti ti res več ne morejo opravljati težaškega dela. V okviru delovne terapije, ki jo uvajajo v vseh bolnišnicah za tbc, se taki bolniki usposablajo za lažja ročna dela, s čimer se lahko za silo preživljajo.

Razširjajmo zdravstveno prosveto!

Tudi počitniške kolonije so ena od oblik naše skrbi za zdravje otrok. Lep zgled dejavnosti nudi Društvo prijateljev mladine v M. Soboti in Lendavi, saj so sami omogočili letovanje za 2 večji skupini otrok. Se posebna skrb naj bi ve-

Pri vrsti nalog, ki nam jih nalaga borba proti tbc, pa bi morale sodelovati vse množične organizacije od RK, DPM, ZSD in vse do sindikatov. Zlasti važna je skrb za otroke, ki jih je treba s predavanji in filmi poučiti o osebni higieni, o zdravem načinu življenja in o tbc kot bolezni. Omogočiti je treba mladini delovanje v telesnovzgojnih društvih in pri tabornikih.

Za boljšo prehrano otrok je nujno potrebno ustanoviti še več mlečnih kuhinj, ustanavljati šolske kuhinje, vendar ne smemo togo pričakovati pomoči le od zunaj, ko bi vendar z malo dobre volje lahko našli dovolj sredstev doma.

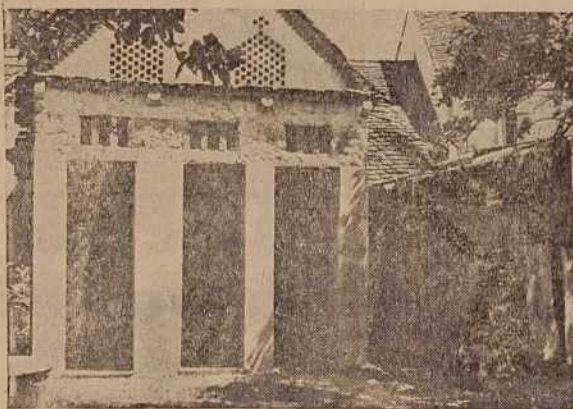

Nov zdravstveni dom v Gornji Radgoni

Gornja Radgona je dobila v zadnjem času pomembno pridobitev: zdravstveni dom. Sicer je bil nekako na papirju že prej, sedaj pa ima svojo stavbo in prostore v bivši glasbeni in vaješki šoli. Vsi prostori imenovanih šol so adaptirani in prenovljeni v lične sobe, v katerih ima sedaj zdravstveni dom na razpolago dovolj prostorov, ki jih je prej tako pogrešal. V obnovljeni stavbi je našel torišče svojega dela protituberkulozni dispanzer, ki ga z veliko vnemo vodi dr. Kline iz Radence; v njej ima svoje prostore splošna ambulanta, ki se je stiskala prej v skromni sobici tukajšnjega zdravnika dr. Repiča; v obnovlje-

karno in obširno vinogradniško gospodarstvo. Vsega dela vsekakor ne bi opravil le en zdravnik. Zato je občina namestila še enega zdravnika, mladega tovariša dr. Žibrika, ki bo opravljal tudi posle sanitarnega inšpektorja. Kljub temu bosta imela oba zdravnika dovolj in še preveč dela, saj je radgonska občina dovolj velika.

Radgonski občani so vsem ustanovam, ki so poskrbele za nov zdravstveni dom, hvaležni, saj bo po svoje poskrbel za delovno storilnost občanov in očeval marsikatero pred boleznijo. -rko

Higiena je osnovno orožje v boju zoper vse bolezni, zato se moramo boriti proti nečistočim povsod, kjer se pojavlja, najbolj pa v šolah, kjer imajo takšna stranišča, kot ga kaže slika.

XI. SEJA OLO

PRISLUHNI TI JE TREBA ZDRAVI POBUDI

(Nadaljevanje s 1. strani)

Objektivna težava, da sredstev namenskih skladov nismo letos izkoristili v vseh primerih tako, da bi to lahko opravičevali z gospodarskega ali političnega stališča, je v tem, da nam ni uspelo, zaradi kasnitve pri sprejemanju družbenega načrta, izdelati nekkih okvirnih investicijskih programov. Tako so ponekod tudi prišlo premalo do izraza pravilne težnje in pobude, premalo pa je bilo soodgovornosti samih upravnih organov skladov.

Diskusija po poročilu, v kateri so se oglasili okrajni sekretar tov. Miloš Ledinek in nekateri odborniki, je nakazala pot za bodoče delo pri koriščenju sredstev skladov. Pri tem je predvsem važno, da sodelujejo pri gospodarskem in usmerjanju sredstev skladov vsi: od članov kmetijskih odsekov pri zdravstvenih oddekih in ljudi v občinah in na okraju. Le tako bo dobil naš komunalni sistem pravo vsebino in odgovarjajočo perspektivo.

Pred volitvami v SZDL

(Nadaljevanje s 1. strani)

bivalstva. Med problemi, s katerimi se ukvarjajo osnovne organizacije SZDL, so vsekakor tudi knjižnice, delo z mladino in podobno sodelovanje s SZDL. Razumljivo pa je, da bodo letni zbori in poročila o dosedanjem delu življenjske le v primeru, če bodo plod kolektivnega dela in objektivne ocene vseh dogodkov po celotnem odboru in če bodo v njih vidna prizadevanja vseh društev in posameznikov.

Nič manj važna od gornjega pa je tudi izbira kandidatov za nova vodstva. Stremeti je treba za tem, da bodo v njih kar najbolj pravično zastopani vsi sloji prebivalstva, posebno pa še žene in mladina, na kar običajno pozabljamo in ne skrbimo dovolj. Kakor doslej, naj tudi v bodoče štejejo odbori osnovnih organizacij 7 do 11 članov, kandidatov pa naj bi bilo vsaj za polovico več. Obenem z volitvami vodstev osnovnih organizacij bodo tudi volitve delegatov za občinske konference. Po mnenju Okrajnega odbora SZDL bi bilo moči izvesti volitve do srede januarja.

Dela bo torej dovolj, tudi snovi za razprave gotovo ne bo premalo; svoj delež k vsemu pa bo nedvomno skušal doprinesiti tudi naš list.

MLADIM UČITELJEM

(Besede šolskega inšpektorja tov. Bele Horvata)

V vseh občinah Pomurja so bili pogovori z učitelji, ki so letos prvič nastopili ta hvaležni, a odgovorni poklic. Pogovori so bili zanimivi in polni poleta in trdne volje med mladimi vzgojitelji. Že na teh pogovorih so mladi učitelji spoznali tov. Belo Horvata, našega šolskega inšpektorja, ki je naslovil nanje še to odprto pismo.

Naša socialistična graditev postaja od leta do leta vedno bolj in bolj izoblikovana stvarnost. Tudi na področju šolstva in prosvete se z družbenim upravljanjem v šolstvu pomikajo stvari vztrajno naprej. Zato dobiva šola nov položaj, novo smer v svojem razvoju. Seveda, ker gre tu za duhovne vrednote, ta razvoj ni tako viden in tako očiten kakor je to v drugih panogah, pri materialnih dobrinah. Prvo in drugo pa mora biti povezano, eno ali drugo ne sme zaostajati za našim celotnim napredkom, le tako bodo dobile naše duhovne vrednote novo smer — resnično socialistično vsebino.

Učitelj mora že po svoji službeni dolžnosti vztrajno, požrtovalno, predano in vestno delati na razširjanju naprednih duh vseh dobrih, da bo vedno več in več deležnih večje izobrazbe, večje razgledanosti. Saj pomeni socializem tudi to — več in resnične izobrazbe, pomeni tudi več duševnega užitka.

Učiteljeva naloga je, da duhovne vrednote širi in bogati. To je plemenita naloga. S tem ste si na jasnem tudi Vi, mladi učitelji, in verujemo, da ni nobenega med Vami, ki se ne bi zavedal teh plemenitih nalog. Toda, kakor je plemenita ta naloga, je tudi težka in odgovorna. Težka je za Vas, ker prav gotovo niste našli z vstopom v življenje vse tako, kakor ste si to predstavljali ali kakor so Vam morda to v šolah prikazali. Kdor je med Vami v resnici našel in dojel svoj poklic, ta tudi v najtežjih pogojih ne bo odpovedal.

Da so še težki pogoji za učiteljevo delo, je nesmisel zanikati. Taki težki pogoji za delo v šolah so niže organizirane šole. Resnica je ta: niže organizirane šole so še in jih tudi šolska reforma ne bo mogla odpraviti. Pač pa lahko izboljšamo stanje na teh šolah. K temu delu so sveti za šolstvo že pristopili. Izboljšati pa se da organizacija šolske mreže tako, da sprememimo enooddelčne šole v trooddelčne in podobno. Na ta način dobimo manjše skupine za enega učitelja in tudi manj razredov združujemo v en oddelek.

V našem okraju je bilo še pred leti 21 enooddelčnih šol z osmimi razredi. Danes pa imamo sedem enooddelčnih šol s štirimi razredi in dve enooddelčni šoli z osmimi razredi. To je znaten napredek. To je tudi najbolj temeljita reorganizacija, to delo bo potrebno še nadaljevati z dotokom novih učnih moči — ne glede na število učencev. V celoti pa se ne bomo mogli izogniti pouku v kombiniranih oddelkih. Mlade učitelje bi morali pripraviti že na učiteljskih za delo v kombiniranih oddelkih, saj je takih oddelkov v Sloveniji še vedno več kot 30 odstotkov. To je tudi eden od vzrokov, da nekateri mladi učitelji kmalu popustijo pri svojem delu, četudi so z veseljem vstopili v življenje.

V splošnem pa je izredno razveseljivo dejstvo, da so letošnji abiturienti zelo dobro pripravljeni za praktično delo v razredu. Razen malih izjem, so se vsi novi učitelji temeljito oprijeli dela. V glavnem smo tudi prejšnja leta ugotavljali pri učiteljih novincih mnogo dobre volje do dela, vendar ne v taki meri kakor letos. Prav zaradi tega apeliramo na Vas, vztrajajte pri svojem dobro začetem delu, to delo še poglobljajte in skrbite za svoje nadaljnje izobraževanje v študijskih krožkih. Prav Vi morate prinašati v šolsko delo, v študij, v izvenšolsko delo novega duha in novega poleta. Mladina je vedno obsojala kar je zaostalo in konservativno. Ostanite še vnaprej pri svojih mladostnih pravicah. Le svoje dolžnosti vskladite s svojimi mladostnimi pravicami. Upamo, da ne boste zadeli na tako napačno sodbo, češ — mnenje mladine ni tehtno. Nasprotno! Pričakujemo od Vas čim več aktivnosti in revolucionarnosti, tako pri Vašem poklicnem delu v šoli, v izvenšolskem delu in v Vašem javnem življenju. Ljudi stare

miselnosti boste še vedno srečavali, morda Vam bodo poskušali zastreti Vaš pogled naprej. Če ste dojele duh našega časa, stopite tu v borbo s staro miselnostjo.

Sedaj, ko si hočemo sodobnim družbenim razmeram primerno izgraditi naše šolstvo, se mnogokrat srečamo z nazadnjaško miselnostjo. Tudi tu ne smete ostati indiferentni. Posežite aktivno v ta boj, saj postavljamo, da razumete za kaj gre pri tem našem prizadevanju.

Velik del našega učiteljstva je uvidel, da se danes ne menja kalup, temveč da se menja vsebina. To so tovariši, ki iskreno delajo na svoji strokovni in ideološki izpopolnitvi. Ti učitelji tudi težijo k temu, da bi bilo njihovo delo na

višini, ker je to logična posledica njihovega prepričanja, njihove idejne vesti. Želimo, da tudi Vi stopite v njihove vrste. Učitelj mora globoko dojeti to spremembo, ker samo tako lahko z elanom, z navdušenjem vnaša nov duh v novo šolo.

Učiteljevo delo je res težko in odgovorno delo. To delo dobiva svojo vrednost šele po praktičnih rezultatih dela. Samo delo dviga človeka in mu daje vrednost pri vsakem poslu, v vsaki stroki. Čim bolj se boste usposobili za svoje delo, tem bolj kvalitetno bo Vaše delo, boljši bodo rezultati. To je pot in edini način, s katerim se bo dvignil tudi ugled učiteljskih vrst med delovnim ljudstvom.

Če učitelj opravi svoje šolsko delo še tako vestno in je zaprt le med štiri stene, tak učitelj je le učitelj »uradnik« in ne družbeni delavec. Tudi tu lahko prinašate na naše šole nov duh, novega člana in mnogo vedrine.

Ljudje se zbirajo in pogovarjajo o kulturi

Jesenski večer. Zunaj je precej sveže...

Tako se začnajo poročila o letnih zborih izobraževalno umetniških in delavsko-prosvetnih društev. Člani se zbirajo v šolah, združenih in drugih dvoranih. V Soboti pa so se zbrali v dvorani hotela Zvezda. Niti za to ni drugje mesta kot v prostori restavracije (gostilne). Menda je prav zato (ker so vse podobne konference vezane na te prostore), zbor menil, da je treba zahtevati — tam, kjer o tem odločajo — naj se v prid kulturnemu življenju mesta zapre ena izmed premnogih gostiln in da v uporabo društva, ki se bori za kulturni dvig našega človeka.

»Zmeriti bi bilo potrebno površino prostorov, ki so uporabljeni za pijačevanje, in površino prostorov, ki so za kulturo, prosveto in primerno razvedrilo. Rezultat bi bil porazen.«

Dobra ugotovitev. Toda še nekaj. Zbora se ni udeležil menda nobeden izmed delavcev. In vendar je včlanjenih nad 250 delavcev (polovica).

»Kultura še nikdar ni bila rentabilna!«

Prav gotovo ne. Zato je tudi soboska Svoboda izkazala zgrubo. Dramska, glasbena, pevska, izobraževalna, kino in druge sekcije so storile precej. Tudi nekaj gostovanj je bilo. Stiki z ostalimi Svobodami Pomurja so slabi. Zakaj? V ospredju je gledališče. Sobotna gostovanja doslej praktično ni mogla sprejemati. Zdaj bo boljše. Gledališče bo v gradu, v bivši kinodvorani. Toda Pomurje zahteva gledališče. To vprašanje so prepustili bodočnosti. Premalo doslednosti! Nihče ni vprašal, kje je denar, ki so ga ljudje že pred leti darovali za gradnjo kulturnega doma, ki je bila zamišljena že pred razpravo o Pomurskem gledališču. Menda gre tukaj za tri milijone.

Čitalnica in knjižnica pa imata prostore brez primere. Nikjer v Sloveniji nima tako slabih prostorov za knjižnice in čitalnice. Denarja pa tudi ni dovolj. Občina je navajena obljubljanja in ne dati. Bolje je ne obljubljanja!

Svoboda v Radencih je dokaj močna. Šteje blizu 250 članov. To je polovica števila, s katerim se lahko pohvali soboska Svoboda. Toda ali niso tamkaj člani za vsako ceno? »Je še nekaj delavcev slatinskega podjetja, ki še niso vključeni v društvo.« Je bilo slišati na letnem zboru radenske Svobode. In »naloga novega odbora je, da pritegne v društvo slehernega delavca in uslužbenca tega podjetja.« Že prav, toda društvo ima velik dolg napram tem delavcem. Dolžno jim je zagotoviti čisto kulturno-družabno zabavo. Tudi to bo tudi mladine veliko več v društvu kot je to doslej. V sedmih sekcijah (dramski, pevski, godbeni, izobraževalni, knjižničarski, šahovski in lutkovni) je bilo le nekaj na-

stopov pevske sekcije, dramske skupine in še katere. Pevska sekcija obsega moški, ženski in mešani zbor, toda v Radencih so nastopili samo pred gosti zdravilišča in pred prebivalstvom ob prireditvah in prslavah. Razen tega na nastopu pevskega zbora v Gor. Radgoni, kjer so osvojili prvo mesto, in na Mladinskem tednu v M. Soboti. In uprizoritev igre »Gospoška kmetija« na prostem ter pet predavanj izobraževalne sekcije... V knjižnici pa je 1.131 knjig, toda zanjo je premalo zanimanja...

»Čez leto dni bomo videli, če so tako zgodnji letni zbori koristni,« imajo pomisleke v Križevcih pri Ljutomeru.

Res, niti polno leto ni minilo in že so letni zbori. Toda o delu šestih sekcij Prosvetnega društva je bilo mogoče mnogo govoriti. Dramska sekcija je izvedla pet odrskih del in jih prikazala vaščanom v enajstkratnih nastopih, gostovala pa je v osmih krajih. Torej je devet-

Calderonova komedija: Dama — Skrat na soboskem odru.

najst dramskih predstav. Potem še koncert moškega pevskega zbora, ki je zdaj ostal brez pevovodje. V Križevcih so nastopili tudi pevci iz Radgone in Ljutomera. Folklorna sekcija pa je ostala le na papirju, ker niso vedeli programa zanjo. »Morda bi ustrezal za vodje folklornih sekcij kratek tečaj,« so pomislili.

Knjižnica pa preseneča. Ima le 1650 knjig (kar ni niti malo) in 585 stalnih bralcev. 211 je delavcev, 122 kmetov, ostali pa so rameščenci in dijaki. »Premalo imamo sredstev za nove knjige,« potožijo tudi tukaj, kot skoraj povsod; »od občine dobimo zelo malo, še manj pa od okrajne zveze Svobode.«

Kinosekcija pa je nekaj drugega: v desetih mesecih 34.000 prodanih vstopnic med 2500 prebivalcev Muropolja, torej je vsak izmed teh bil 14-krat v kinu.

Program za prihodnje leto temelji na delovanju dramske sekcije: 4 premiere, 4 gostovanja in ena mladinska igra. V Križevcih bo gostovalo Ptujsko gledališče. Gostovanja Ptujskega gledališča si Sobotna ne more privoščiti. Zal nima ustreznega odra. Zal!

Potem so prejeli štirje zaslužni člani diplome za svoje delo v društvu.

V razsvetljeni sobi v Bogojnici. Tudi IZUD. Sami mladi obrazi. Starejši član se je kar pomladil med njimi. Ti mladi pa so »stari« v delu

Aktualni problemi: Naš drugi del življenja

Povojno življenje ima pri nas nekaj izrazitih značilnosti. V prvi vrsti močan industrijski razvoj, povečanje delavskega razreda, povečanje števila intelektualcev v notranjosti. Kulturno življenje je že zaradi tega deležno hitrega in raznovrstnega razvoja; toda vse se je omejilo na dramatik, folklor in morda pevske dejavnosti. Pogrešamo pa kulturno zabavo, in ne mislimo, da le-ta postaja iz dneva v dan vse bolj aktualen problem.

I.

Zapažanja za uvod

Kulturno zabavno življenje — življenje po osemurnem delu. Življenje, na katerega smo med podobnimi najbolj pozorni. Prej je imelo prednost kulturno prosvetno življenje, pa tudi fizikurno. V vsakdanjost prodira še tehnično kulturno življenje. Vsakršno pa išče vezi s kulturo, nad vsem pa seveda dominira gospodarsko življenje.

V resnici je življenje samo življenje; več ali manj kulturno, še kar tehnično tudi v Pomurju, dokaj prosvetno in navsezadnje tu in tam tudi zabavno, ali pa, kadar razmišljamo o poslednjem, se nam to poslednje — zabavno — zdi dolgočasno, ali pa tudi: bolj malo kulturno.

Kulturno zabavo torej. Nič ceneneja in vendar tudi nič utrudljivega. V Murski Soboti smo doživeli že marsikaj kulturnega, če s tem označimo dramatik, pevske in glasbene koncerte, festivale, gostovanja ljubljanskega gledališča, mariborskega veselega teatra. Toda to je bil čestokrat izbruh, nalik vulkanskemu, ki je usahlil. Smo segali morda previsoko? Zahtevnost po kvaliteti, ki je blizu samo ožjemu krogu in obenem veliki izdatki? Vsekakor: eno in drugo iz večih razlogov ni vedno vsem dosegljivo. Sicer pa tudi navadno »razvedrilo« ni poceni, le da nas po njem običajno boli še glava zaradi izpraznjenega žepa in »mačka«. Kaj počnemo? Igramo biljard v gostilni, kegljamo v gostilni, poslušamo glasbo ali plešemo v kavarni. Povsod pa smo vezani na brizgance, žganje ali kaj podobnega. Cutimo, da smo potrebni razvedrila, in z najboljšo voljo ga iščemo tam, kjer ga pač nekaj je, čeprav vemo, da nam preti prebujanje z neprijetnim okusom v ustih. Delamo osem ur in potem za spremembo popoldneve prekvartamo — zopet ob brizgancih, včasih celo za brizgance. Ali je nemara še kaj podobnega?

Mnogi gremo v nedeljo na nogometno igrišče, se ogrevamo, razvemo in podrežemo psihozi množice navijačev in naposled ne vemo več o ničemer drugem govoriti kot — o nogometu! Neinformiranost s področja nogometa postaja za mnoge simptom nekulturnosti, odklanjanje nogometa pa znak čudstva. Tako moraš proti volji in lastnemu zadovoljstvu presti nezanimive zavese nogometnih ugibanj in slavošpevov. Ob določenih dnevih gremo še v kino, ne da bi vprašali za naslov filma, saj posebne izbire tako ni, na konferencah in sejah, ki so včasih tudi v nedeljo predpoldne, pa smo raztreseni in dolgočaseni, ker smo se že odvadili govoriti o smiselnih stvareh dovolj smiselno in zato spremljamo dogajanje le v odlomkih kot pokvarjen radijski prejemnik, zraven pa se trudimo ohraniti modri izraz obličja, ki naj opravičuje našo prisotnost.

In končno, če smo sili tega tavanja in iskanja zabave, in se zapremo v družinski krog ali samsko sobico, kjer se skušamo razvedriti z branjem ali študijem, pa dobimo sloves pusteža in se zares odtujujemo od družbe in družabnosti. Someščani nas potem motrijo kot posebne primere redkih bitij. Seveda je neizbežna posledica: okarakteriziranje s prognozami. Da, iz dolgočasnja postajamo v majhnih mestih strupeni diaognotiki; na bližnjih iščemo takšne ali drugačne simptome, ne da bi razumeli, da so to simptomi malomestnega življenja.

II

Malenkosti niso malenkosti

Meje kulturnega in zabavnega življenja je zelo težko določiti. Prvemu smo dajali popolno prednost, drugo se je razvijalo samo ob sebi. Kulturno umetniško ali, manj strogo, kulturno prosvetno delo se je širilo (tudi gubilo kvaliteto?), zabavne prireditve pa so ostale brez kriterija. Dnevno srečujemo kritike zabavnih prireditev od čajank in plesov, do veselih večerov in filmov in knjig s slabim vplivom predvsem na mladino. Toda problema ni mogoče rešiti brez organiziranega oblikovanja kulturnega razvedrila in zabave. Prizadevanja v tem smislu pa je zelo malo. Kulturno umetniške organizacije običajno niti ne kažejo smisla za zabavo poleg umetnosti. Posamezniki celo odklanjajo vse, kar je količjak zabavno in žanrsko — so pač samo za klasično, pa naj bo to glasbeno, gledališko ali kakršno koli že, seveda, izrazito umetniško delovanje; torej na visokem, niti ne več širokem kulturnem, pač pa umetniškem nivoju.

Vendar: želimo si kulturne zabave v vsakdanjem delovnem življenju. Kritiziramo. Vemo, da nam društva in klubi ne dajejo tudi zabave, kakršno potrebujemo. Cutimo neskladje med primernim družabnim in neprimernim gostilniškim izživljanjem. Oboje je ozkotirno in ne zadostja. Kritiziramo, ker je to lažje od pomoči. Včasih ne vemo kako pomagati in si zato ne upamo pomagati, upamo pa ugotavljati, da to, kar je, ni zadovoljivo.

Kritiziramo, toda samokritično. Zaprošili so nas, naj sodelujemo. Je namreč skupina, ki si prizadeva, toda ne ve kako je treba delo opraviti. Vi ste zaproseni, naj delo ocenite. Ker ste nad njimi v znanju, razgledanosti in družbeni veljavi, jim sporočite, da za to niste razpoloženi. In vas, ki imate motor in ste na vasi doktor (učen in zato nadvse spoštovan mož) so zaprosili naj jim pripeljete film, ki čaka v Soboti, ker ga je podjetje za izposojevanje filmov z zamudo odpisalo. Zahtevali ste 1200 din plačila, za stroške morda do 500 din. Odklonili ste uslugo prebivalcem, ki le ob nedeljah prihajajo v kino s treh dolgih hribov.

Prijatelji mladine! Nekoč je bilo v mestnem parku otroško igrišče. Prerastla ga je trava. Renomirani soboski igralec. Nočete, da bi bilo vaše ime zabeleženo poleg nekoga, ki nima imena. Svobodi ste odklonili sodelovanje. S tem ste priznali razliko med ljudmi in ljudmi v našem mestu. Tolažite se. Niste edini. Vi in vaši somišljeniki pa bi lahko ustvarili marsikaj, kar bi bilo kulturno in zabavno hkrati, kajti sposobni ste, najbolj sposobni.

Toda to so malenkosti. Tudi ureditev parka v Soboti je bila malenkost, toda kako prijetno se počutimo v njem, odkar je urejen. Se boljše pa bi se počutili če bi bile tudi deske vsepovsod na klopeh, kjer je cementno ogrodje v ta namen. In če bi v kinu zvok manj divje udarjal ob naše bobniče, če bi mestni zvočniki imeli urejene oddaje in skrbno pripravljeno napovedovanje in govorni del. Bolj kulturno bi se razvedril človek tudi v restavraciji, če ne bi moral prenašati vpitja natakara tudi tedaj, ko ni pijanec nikjer.

Vsaka malenkost je pomembna. Saj so to v bistvu le odnosi med ljudmi ene družbe. Kulturna zabava vzpodbuja tovariško zblizanje in zblizjevanje. Nerodno je tedaj, če nagajate svojim kolegom iz drugega mesta s tem, da bojkotirate njihovo prizadevnost, ker mislite, da ste nad njimi. In ta nerodnost se zgodi. Igralci so gostovali, gledalcev pa ni bilo, ker nihče ni poskušal organizirati obiska. Igralci tega mesta pa so se izognili »ri-valom« tako, da so šli gostovat drugam. In vendar ni šlo za nekvaliteten nastop.

Tudi to je samo malenkostni pripetljaj. Minil je dokaj neopaženo. Podobno je izostalo predavanje nekega docenta ljubljanske fakultete. Zvedel je le to, da nihče ni vedel, v čigavo pristojnost pravzaprav spada njegovo predavanje...

Malenkosti res niso malenkosti!

PRIHODNJE — MISLI ZVEZNEGA LJUDSKEGA POSLANCA IVANA KREFTA:

Najteže je na vasi

društva. Za njimi so koncerti pevskega zbora in tamburaške sekcije, gostovanja, dramske prireditve...

Lep razgovor je to: o nevsednostih ob gostovanjih, o sodelovanju občinskega odbora SZDL, o knjižnici, ki potrebuje pomoči, o novem odboru in pohvali pevovodji,

o preimenovanju v Prosvetno društvo, o novi šahovski sekciji, o ljudeh, ki jih je zajela potrošniška mrzliza in onih, ki jo mislijo izkoristiti (pošpekulirati), i. t. d. Skratka, bil je to eden izmed prijetnih večerov, kakršnih bo te dni in tedne še veliko po naših vaseh, kjer so prosvetna, kulturna in druga podobna društva.

»Mlinarjev Janez« — ljudska igra, uprizorila dramska skupina Prosvetnega društva Veržej. Igralce vidite na sliki.

V lendavski zadrugi pravijo:

Ni vedno pravilo!

Prav gotovo ste že večkrat bili na združnem obnem zboru in ste slišali natančnejše na račun nerentabilnosti traktorjev in drugih mehanizacijskih sredstev, s katerimi upravljajo naše kmetijske zadruge. Včasih že kar preveč črno gledamo na ta problem, ki pa ne bi bil problem, če bi racionalno in v največji možni meri izkoriščali mehanizacijska sredstva v kmetijstvu.

V lendavski kmetijski zadrugi so nam postregli s podatki, ki kažejo na pravega zajca v grmu.

Tudi v našem primeru ne bomo mogli mimo ugotovitve: v prvem polletju je strojni odsek zabeležil okrog pol milijona din izgube!

Zguba, ki je bila v glavnem posledica slabe sezone, pa so sedaj že odrinili v preteklost. Pomikajo se k rentabilnosti, ki jo bodo lahko izkazali v letni bilanci.

V zadrugi imajo tri traktorje, dve mlatilnici (eno nameravajo še kupiti), motorno škroplilnico in pet ročnih škroplilnic. Mlatilnica »Zmaj«, s katero so bili zadrugniki še posebno zadovoljni sprito dobrih storitev pri mlači, ima tudi napravo za mlačev detelje. Traktorji imajo poleg plugov tudi brane. Še letos si bodo omislili traktorsko škroplilnico.

Z inventarizacijo združnih strojev smo skoraj resda pri kraju in je naštevane morda umestno samo v toliko, kolikor je to potrebno za dokazovanje, da se v lendavski zadrugi resno trudijo tudi na tem področju.

Pri uporabljanju strojev pa so naleteli na težave, ki jih ni moči lahko prebraditi.

Težave je, da bi stroje uporabljali izključno za kmečka opravila, čemur so tudi namenjeni. V sedanjih razmerah pa je to skorajda nemogoče. V lendavski zadrugi pravijo: v času največjih kmečkih opravil (oranje in mlačev) so nam trije traktorji mnogo premalo, saj bi jih lahko stoddostno zaposlili tudi šest, toda ko je sezona mimo, smo priča obratu za 180 stopinj; ali naj pustimo traktorje stati v mlaki nerentabilnosti, ali pa naj jih uporabljamo za druga uslužnostna dela.

V lendavski zadrugi so se odločili za drugo pot. V sezoni oranja in mlače so bili traktorji polno zaposleni. Povpraševanje za storitvami je dokaj preraslo ponudbo. Mlatili so z dvema svojima in eno najeto mlatilnico. Ob koncu mlače so naleteli okrog 300 stotov mlatilniške mere.

Podobno je bilo tudi pri oranju, vendar s to razliko, da bi lahko s traktorji mnogo več opravili in zaslužili, če jih ne bi motila drobno-lastniška struktura zemljišč in skrajna razdrobljenost parcel. Večkrat so orali celo take njive, ki jih sprito majhne ožine niso mogli po-

v naših krajih uporabljamo dovolj traktorskih priključkov, ki jih sicer imamo na razpolago. Odgovor je domala nikalen. Tudi v lendavski zadrugi se s tem niso mogli kdo ve kaj pohvaliti. Njivo so branali le redkokje. Za vzro... navajajo: oranje je toliko okupiralo traktor-

strank. Z njimi navažajo tudi gramoz na ceste. Močno se je že uveljavilo načelo, da mora traktor »delati« letno najmanj 2.000 ur, kolikor je pri sedanjih kalkulacijah potrebnost za njegovo rentabilnost.

Lendavski primer je prav gotovo poučen tudi za druge zadruge,

Vsak stroj je pridobil-tev za kmetijsko zadruge.

je, da na brananje nismo mogli resno misliti, sicer ne bi zmogli vseh naročil za oranje. Tako v Lendavi. Kako pa je z drugimi priključki, ki bi zaposlili traktorje izven glavnih sezon oranja in mlače? Tudi o tem bi bilo vredno razmišljati.

V lendavski zadrugi pa so si pomagali tako, da so, ko je zmanjkalo poljskih in drugih kmečkih opravil, dobila zaposlili traktorje v prevoznstvu — tako za potrebe trgovine, kot odkupa in drugih

saj očitno dokazuje, da postaja stroj vedno bolj iskan pomočnik za našega kmeta - zadrugnika in hkrati tudi vse očitnejši znanilec ekonomske moči in prestiža določene združne organizacije. Od njegove vsestranske uporabe in smotrnega izkoriščanja, prvenstveno v kmetijstvu in šele potem v druge namene, pa sta odvisna tudi njegova rentabilnost in praktična vloga v našem dokaj zaostalem kmetijstvu.

Pripravimo se pravočasno za precepljanje sadnega drevja

Ob času, ko iz naših sadovnjakov pospravimo tudi zadnje sadje, bo vsak dober sadjar ugotovil, kakšno sadje in koliko so mu ga dala posamezna drevesa. Pri takem pregledu so ugotovitve kaj različne za razno drevje. Poleg dreves, ki so dala mnogo dobrega pridelka, je tudi mnogo takih, ki nas niso zadovoljila. Nekatera sicer dobro rastejo, rodijo pa zelo malo ali sploh nič. Druga zopet dajejo droban sad. Sade sladkega okusa ne sprejemajo. Preveč je tudi manj vrednih zgodnjih sort, ki jih sadarja trgovina zelo težko spravi v denar. Sort pa imamo sploh preveč. To prinaša sadni trgovini resne težave in jo sili, da prodaja največkrat »mešano sadje« ali »sadje raznih sort« — razume se, mnogo bolj poceni kot sortirano sadje.

Zivinorejec kaj hitro izloči iz hleva vsako jalovo ali drugače manj vredno kravo. Sadijari pa trpimo v svojih sadonosnih jalovih drevju in drevje slabih sort ter prav nič ne ukrenemo za izboljšanje, kljub temu, da nam nekatera drevesa dajejo 150 do 300 kg dobrih plodov, slaba pa le košaro sadja, ki ga lahko uporabimo samo za prežanje.

Precepljanje je važen ukrep, s katerim lahko mnogo popravimo. Drevje, ki ni prestalo in tudi drugače dobro raste, je moči precepiti. Že tretje leto po precepljanju nam tako drevje začne redno roditi. Precepljanje je bolj uspešno pri mlajšem drevju, praksa pa nam je pokazala, da lahko s prav dobrim uspehom precepimo tudi 40 in več let stare jablane. Delo je enostavno in se ga lahko brez posebnih težav priuči vsak sadjar. V naših sadovnjakih bi morali precepiti vsaj 25 odstotkov sadnih dreves.

Prav sedaj, ko smo še zadovoljni s pridelkom posameznih dreves in ko sta še sveža jeza in nezadovoljstvo sprito slabega pridelka muhastih dreves, napravimo načrt za precepljanje tega drevja. Delo pa bomo opravili v prihodnji spomladi.

Če imamo v sadovnjaku sorte, ki so nas vsestransko zadovoljile in so

tudi v krajevnem sadnem izboru, bomo cepiče vzeli kar doma. Sicer pa jih bomo dobili pri sosedu, ki ima tako drevje. Režemo jih že proti koncu zime — februarja.

Te dni bodo kmetijske zadruge sestavljale svoje delovne programe za leto 1957. Naj ne pozabijo tudi na tečaje za precepljanje sadnega drevja! To delo naj postane množično opravilo naših sadijarev. Povečamo tudi kmečko mladino, naj tek-

Proizvajalna zadruga zveza v Turnišču?

Predstavniki kmetijskih združ iz lendavske in beltske občine so se na nedavnem posvetovanju sporazumeli, da bodo za njihov okoliš ustanovili Proizvajalno zadrugo zvezo s sedežem v Turnišču, ki je nekako v sredini tega izrazito kmetijskega ozemlja.

Osnovni problem pa so kmetijski strokovnjaki — menijo pobudniki te odločitve v pripravljalnem obdobju za ustanovitev zveze — kajti brez njih ne bo moglo združenje kmetijskih združ opravljati niti svojega osnovnega poslanstva v kmetijstvu.

Prof. Ante Obuljen

Varovanje jesenske in zimske vlage v zemlji

Izredno hladen februar, zelo deževnata maj in julij, dolgotrajna suša od avgusta do novembra — vse to je bilo značilno za vreme tega leta. Ko bomo ocenjevali povprečne letne vrednosti, tedaj bomo ugotovili, da se tako za temperaturo kakor za padavine zelo malo razlikujejo od takojšnjih »normalnih« vrednosti. Zato čakajo »normalno« leto: zapadamo v vremensko odvisnost, a tako pojmovanje nam prinaša več škode, kot nam je pravzaprav napravilo vremenske neizdatke.

Naše območje se sprito izrednega položaja odlikuje po raznovrstnih klimatskih razmerah. Ta raznolikost pa nam prinaša ogromne potencialne možnosti za plansko

Kmetije Velike Polane

na novi poti kmetijstva

Mnogo razpravljamo o Ljudski tehniki in njeni vlogi v sodobnem življenju, toda menda ne vselej na pravem mestu in pred pravimi poslušalci in morda tudi preveč načelno. Akcije pa je premalo, premalo praktičnih posegov v življenje. To potrjuje veliko zanimanje prebivalstva Velike Polane za prizadevanje društva Ljudske tehnike, ki se je uveljavilo v tamkajšnjem kmečkem življenju v sodelovanju s kmetijsko zadrugo. Zanimivo je, da so se najprej včlanili odrasli in preudarni kmetovalci, da je mladinec samo eden izmed članov in da zato oblikujejo poseben krožek za mladino, ker mladinskega aktiva v vasi ni.

Vsebinska dela društva je zajeta predvsem v pospeševanju kmetijstva. Izvedli so nekaj zelo zanimivih in dobro obiskanih predavanj iz kmetijstva. Takšnih predavanj kmetijsko nadaljevalne šole niso

SPORED

predavanj Kmečke univerze Radia Ljubljana

Sobota, 17. novembra:

Ing. Miran Veselič: Misli ob pospeševanju slovenskega vinogradništva.

Torek, 20. novembra:

Ing. Zdravko Turk: Sodobno orodje in njega priprava za izkoriščanje gozdov.

Četrtek, 22. novembra:

Ing. Dušan Stepančič: Kdaj kvarimo in kdaj zboljšujemo zlog zemlje.

Začetek radijske oddaje vselej ob 12.30 uri.

uspele pripraviti. To pa zagotavlja ne, ker teoretične vzgoje niso umele povezati s praktičnim delom. Clani društva so namreč izvršili nekaj zanimivih poskusov s sajenjem krompirja, koruze in poskusi z umetnimi gnojili. Pridelke je bil zaradi tega enkrat večji kot od starih sort. Kmetijska zadruga je tako uspela s prodajo kvalitetnih vrst semen. Samo pri pšenici U-1, ki so jo tudi poskusno sejali, se je izkazalo mnogo večji hektarski donos (27,5 q) napram domači pšenici (19,5 q), pod istimi pogoji obdelave zemlje.

Društvo Ljudske tehnike v Veliki Polani pomaga kmetijski zadrugi uveljavljati uporabo strojev v kmetijstvu, uporabo umetnega gnojila in pravilno uporabljanje škropliva za sadno drevje. Škropljenju sadnega drevja so se namreč kmetovalci zelo upirali zaradi tega, ker je bilo delo čisto nestrokovno opravljeno in škroplivo ni bilo pravilno razredčeno. Prav tako so ravnali z umetnim gnojilom, kar je imelo za posledico škodo in ne korist na pridelku. Po uspešnih škropljenjih in gnojenjih je bilo to koristno delo s še bolj koristnimi sredstvi sprejemljivo že za veliko večino kmetovalcev vasi.

Podobno kot ostali prebivalci Velike Polane, se seznanjajo s sodobnimi metodami gospodarjenja v kmetijstvu tudi šolski otroci v posebnih krožkih. Šola ima celo svoj vrt, kjer se otroci seznanjajo s povrtinarstvom, čemur v Pomurju ne posvečamo dovolj pozornosti. Predvidena pa so tudi predavanja in poznejše poskusi v elektroinženstvu, kar je postalo aktualno šele tedaj, ko se je enemu izmed tamkajšnjih zivinjorejcev pripetila nesreča: naredil je žično ograjo okrog pašnika in jo napojil z izmeničnim tokom 220 V, ki mu je ubil kravo.

Poleg vsega tega imajo v načrtu skrb za smotno in praktično ureditev gospodarskih poslopij, hiš in dvorišč, čemur v Pomurju nihče ni odmerjal pomembnosti, ki si jo to vprašanje zasluži. Med načrti je tudi traktorski tečaj in še več manj pomembnih del bodo opravili. Tako opravlja to društvo pomembno vlogo v tehnični vzgoji prebivalstva, kar utegne koristiti predvsem sezon-

Nič več jih ne rabimo — grozdje je že pobrano in spremenjeno v most.

je lažje prodati in imajo tudi mnogo boljše ceno — tako na domačem, kakor inozemskem trgu.

Franček Stanjko

skim delavcem, ki zaradi pomanjkanja kvalifikacij ne morejo pričakovati ugodnega zaslužka v sezonskem delu.

brnati s pomočjo traktorja! Storičnost traktorja je ob taki stihijnosti parcel mnogo manjša kot na večjih kompleksih: v normalnih razmerah je moči v enem dnevu preorati s traktorjem 2,5 do 3 ha zemlje, ob prekmurski razkosnosti in majhnosti parcel pa komaj en hektar. Pičla storičnost traktorja pa se mora nujno zrealiti v cenah storitev in naposled tudi v finančni računici, ki ne kaže posebno razveseljivega rezultata: samo 3.800 din (toliko namreč računajo za oranje 1 ha zemlje) namesto 8.000 din dohodkov v enem dnevu!

To nesorazmerje pa še povečuje neenakomerno naročanje traktorskih storitev v krajevnih pogojem smislu, tako da tudi večkratne »selitve« iz kraja v kraj ukradejo mnogo dragocenega časa in zmanjšajo učinkovitost storičnosti traktorja. V lendavski zadrugi so se že letos trudili, da bi bilo čim manj teh nerentabilnih selitev.

Opozorili pa so nas na neko »slabo navado« kmetovalcev: naročajo traktorske storitve v glavnem za parcele, ki jih ne morejo sami zorati — bodisi da gre za travniško rušo, zapuščenno zemljišče ali poprej slabo obdelano zemljo. Delo na taki zemlji je zelo zamudno in mora traktor na njej »drdrati« po eno uro, medtem ko bi ga opravil drugod štirikrat prej.

Drugo je kajpada vprašanje, ali

vprašanje: odkod dobiti naenkrat toliko goriva — je bilo umestno v tem kritičnem položaju.

Naposled pa se jim je posrečilo, da so z naklonjenostjo Drž. sekretariata za gospodarstvo LRS dobili potrebna sredstva. Z obnovitvenimi deli bodo v kratkem pričeli.

Iz Križevca v Prekmurju pišejo

K nam v Križevce prihaja pismo — samo trikrat tedensko. Kljub temu pa se dogaja, da niti ob teh določenih dneh ne dobimo časopisa niti druge pošte. Po poštinih žigih sodeč, je križda za zamudo predosem na pismonoši. Razumemo, da ima naš poštar precejšen okoliš, vendar bi se te stvari dale urediti tako, da bi bili zadovoljni vsi, ki prejema pošto.

V LENDAVI OBNAVLAJO PLINSKO NAPELJAVO

V Lendavi in okolici so plinske cevi že dotrajale in zategadelj propuščajo plin: grozila je nevarnost, da bodo morali prenehati preskrbovati prebivalstvo z razmeroma ceneno kurjavo — zemeljskim plinom. Prizadeti bi bilo skupaj 1050 gospodinjstev.

Težko pa je za denarna sredstva, ki bi jih bilo potrebno investirati za obnovo plinske napeljave. Občinski činitelji so potrkali na številna vrata, da bi dobili nujno potrebnih devet milijonov din, in dokazovali rentabilnost investicije: če računamo, da bi vsako gospodinjstvo potrebovalo za zimo povprečno 6 prost. metrov drv in 1 tona premoga, kar znaša po sedanjih cenah kurjave za vse mesto okrog 22 milijonov din, potem je kot na dlan, da se bodo investicije zelo kmalu povrnila, razen tega pa bodo prebivalci kurili mnogo ceneje. Tudi

V lendavski občini z davki v glavnem na čistem

Do konca septembra so zasebni davkoplačevalci lendavske občine izpolnili 80 odst. časovno odmerjenih davčnih obveznosti (davek od dohodnine, davek na promet in take). Od dosedanjih predpisanih akontacij dolgujejo samo okrog 3 milijone din. Med obrtniki pa je tudi nekaj lanskih zastankarjev.

Letos so v občini zabeležili skupaj 452 rubežev. Drazbenih oklicev je bilo 224, do prodaje dražbenih predmetov pa je prišlo samo v devetih primerih.

Precejšen izpad davkov in s tem tudi občinskih proračunskih dohodkov so zabeležili v Dobrovniku in bližnji okolici, kjer so neugodne vremenske razmere zelo zmanjšale narodni dohodek prebivalstva. Precej davčnih obveznosti so odpisali, pa tudi pri izterjavanju niso bili upravičeno tako dosledni kot drugod.

Za plačilo-dobro delo!

Sicer ne prav iz Križevca pri Ljut., temveč iz okolice. Nekateri ljudje se namreč pritožujejo nad delom domačega dimnikarja. Tako trdijo: »Če moramo plačevati prispevek za čiščenje dimnikov, je dolžnost dimnikarja, da očisti dosledno vse dimnike, kajti kdo bo kriv, če pride zaradi tega do požara —?«

Ustrelil je šestletnega bratca

V četrtek, 8. novembra je 9-letni Geza Lepoša iz Serčerjeve ulice v M. Soboti z očetovo lovsko puško po nesreči ustrelil svojega 6-letnega bratca Draga.

Po izpovedi otrok sta prišla oba brata skoraj istočasno domov, starejši Geza iz šole, mlajši Drago pa iz otroškega vrta. Na domačem dvorišču so se jima pridružili še drugi dečki: 9-letni Franc Topolovec, 9-letni Ervin Kerčmar in njegov 4-letni brat Avgust. Nekaj časa so se skupno igrali. Oba Lepoševa in Topolovec pa so kmalu odšli v stanovanje, kjer je Geza snel s stene očetovo lovsko puško, vzel iz torbice naboj, ga vložil v puško in se obrnil proti bratcu Dragu. Tedaj pa je že počilo in Drago se je mrtev zrušil na tla, zadet tik pod očesom. Topolovec je zbežal na svoj dom in svoji materi takoj povedal, kaj se je zgodilo. Geza je v svojem strahu in ves obupan odblekel mrtvega bratca v drvarnico, nato pa ves zbežan pobegnil k staremu očetu v Martjance. Nenadna smrtna nesreča je starše silno prizadela.

Napeti filmi: vzgledi vlečejo!

Ob tem žalostnem primeru, ki naj bo resen opomin vsem staršem, da morajo bolj paziti na svoje otroke in njihovo početje, bi še posebej opozorili na dejstvo, da se dečki zelo radi igrajo vojno, gang-

sterje, tihotapce, lovce v džungli in podobno, kjer se na veliko strelja. K takim igram jih najbolj navajajo razni kavbojski in gangstrski filmi. Napete scene, streljanje, pobijanje, pretepanje, vlomi, uboji in umori, lov za tatovi, roparji in morilci, pa drzni podvigi, pobegi in podobno zapuščajo v nežni otroški duši silne vtise, ki se jih zlahka ne znebijo in zelo kvarno vplivajo na duševni razvoj in življenje otroka.

Otroci zelo radi hodijo v kino. Popolnoma zgrešeno pa je, da nekateri starši vodijo svoje otroke v kino, ne glede na to, če je film otroku primeren ali ne. Mnogi vzamejo otroka s seboj v kino, ker ne

vedo, kam z njim, ko so sami v kinu, drugi se puste hitro preprostiti, nekateri pa kar sami pošiljajo otroke v kino, jim dajejo denar in niti ne pomislijo, da film morda niti ni primeren za deco. Pravilno bi bilo, da bi otrokom posredovali čimveč dobrih filmov in jih tako odvrčali od onih, ki bi nanje slabo vplivali.

Ponekod že imajo redne kinopredstave ali pa celo samostojni kino za otroke. V M. Soboti ne bi kazalo ustanavljati samostojnega kina za male. Lahko pa bi imeli vsaj redne predstave za otroke in mladino, kar bi ugodno vplivalo na njihov duševni razvoj.

MARSIKDO NE VE...

Zakaj je v SOBOTI pri prehodu čez železniško progo proti Martjancem po odhodu vlaka potrebno čakati tri minute, preden dvignejo zapornice?

Zakaj so na LENDAVSKI železniški postaji vsi napisi v hrvaškem, samo na stranski v slovenskem jeziku?

Zakaj na zgradbi gostilne v TURNISCU že več let ni napisne table?

Zakaj v zgodnjih jutranjih urah, ko se peljejo številni delavci na delo, vlada v LENDAVI egiptovska tema?

Zakaj v mesnici KZ Lendava streže strankam blagajnik, če je tam tudi mesar?

Zakaj je nogometni sodnik Hari zadnji nedeljo v Lendavi eno in pol minute prej zaključil prvenstveno srečanje med Nafto II

in Turniščem?

Zakaj v GANCANIH že osmo leto propada zidna opeka, namenjena za združni dom, in kdaj bodo prizadeti plačali strešnike, ki so si jih pred leti izposodili?

Zakaj prebivalec v TURNISCU še sedaj niso dali kino-projektorja iz Lendave, kar jim že dalj časa objubljajo?

Zakaj ima v KOBILJU samo polovica vačanov električno, ko si jo v drugih vaseh tako želijo?

Obiščite razstavo mladinskih knjig!

Od 20. do 25. novembra bo v mali dvorani hotela »Zvezda« razstava jugoslovanske mladinske knjige. Razstava bo odprta vsak dan od 8. do 17. ure. Priporočamo jo vsem staršem, zlasti pa vsem šolam in mladinskim aktivom! Vstopnine ne bo!

V okviru te razstave bo 19. novembra (v ponedeljek) ob 19. uri v hotelu »Zvezda« predavanje o jugoslovanski mladinski književnosti. Predaval bo prof. Stefan Sedonja. To predavanje priporočamo vsem, zlasti mladini. Pridite v čimvečjem številu!

Okrajna zveza prijateljev mladine, M. Sobotla

TELESNA VZGOJA IN ŠPORT

POMURSKA NOGOMETNA LIGA VODI RAKIČAN

V nedeljo bi morali biti odigrani dve zaostali nogometni tekmi v okviru Pomurske lige. Prva med Rakičanom in Ljutomerom, druga pa med Turniščem in Trgovcem. Tekma v Rakičanu ni bila odigrana, ker moštvo Ljutomera ni nastopilo. Zato so Rakičanci dobili tekmo brez borbe 3:0 p. f. in se trenutno uvrstili na prvo mesto med tekmojčimi.

Moštvo Turnišča pa je zmagovalo proti Trgovcu z rezultatom 4:2. Tekma je bila lepa v prvih tridesetih minutah; v tem času je vodil Trgovec z 2:0. Nekateri igralci pa so žal prestopili meje nogometnih pravil, tako da je sodnik Flisar moral upravičeno izključiti dva igralca iz moštva Trgovca. Do konca prvega polčasa so Turniščanci izenačili.

V drugem polčasu je Trgovec nastopil samo z osmimi igralci in je zaradi tega tudi izgubil tekmo.

Moštvo Trgovca je tokrat imelo idealno priložnost, da bi premagalo oslabiljeno moštvo Turnišča, vendar je tekmo izgubilo — zaradi že navedenih vzrokov.

	TABELA						
Rakičan	6	4	1	1	26:7	9	
Turnišče	6	4	1	1	18:10	9	
Sobota II	5	3	2	0	21:8	8	
Nafta II	5	2	2	1	20:9	6	
Ljutomer	6	2	0	4	10:21	4	
Lendava	6	1	0	5	10:32	2	
Trgovec	4	0	0	4	4:22	0	

SLUŽBENA OBJAVA POMURSKA NOGOMETNE LIGE

V nedeljo, 18. novembra:

Trgovec — Sobota II — na igrišču NK Sobota, pričetek ob 12.15, sodil bo Kološa, službojuči Cvetko.

Okrajna zveza za telesno vzgojo »Partizan« Murska Sobotla obvešča:

Okrajna zveza »Partizan« M. Sobotla sklicuje za 18. nov. ob 9. uri dopoldne v prostorih doma »Partizan« v M. Soboti razširjeno sejo — plenum z naslednjim dnevnim redom: 1. poročilo o stanju po društvi; 2. tehnično delo po društvi; 3. občni zbor; 4. razno. Seje se morajo udeležiti obvezno vsi člani okrajnega odbora zveze Partizan in vsi predsedniki, tajniki in načelniki društev v okraju.

Okrajna zveza Partizan razpisuje začetniški tečaj za prednjake in prednjakinje. Tečaj bo od 5. do 16. decembra letos v M. Soboti.

V tečaj prijavitelje tiste vodnike, vodnice, ki se živo udeležujejo v svojih društvih in kateri že vadijo oddelek ali vrsto v svojem društvu.

Prijave je treba dostaviti do 20. nov. t. l. (Prijave lahko prinese zastopnik društva na plenum, ki bo 18. nov.)

Priglas naj vsebuje poleg imena, priimka, poklica, rojstnih podatkov in društva

Okrajna gasilska zveza Murska Sobotla obvešča:

Tipizacija. Pozivamo vsa PGD, da nemudoma izvrše tipizacijo spojk, ročnikov in ostale opreme. Po 1. dec. tipizacije več ne bomo sprejemali.

Skrb za brizgalne. Ker pričakujemo rano zimo s hudim mrazom, opozarjamo že sedaj orodjarje in strojnike, da izpuste vo- do iz brizgal in avtomobilskih hladilnikov, jih dobro izsušijo, da ne pride do okvar.

Strojniški tečaj. Ker še do danes nismo prejeli nobene prijave za strojniški tečaj, pozivamo vodstva PGD, da prijave nemudoma dostavijo.

Komisija za razpis mest direktorjev pri Občinskem ljudskem odboru Ljutomer razpisuje na podlagi 10. čl. Zakona o pristojnosti okrajnih in občinskih ljudskih odborov mesto

DIREKTORJA

pri »Pletarskem podjetju« Ljutomer. Pogoji: Ekonomska ali tehnična srednja šola s 5-letno prakso, ali nižješolska izobrazba z 10-letno prakso, ali pa visokokvalificiran delavec pletarske stroke z najmanj 15-letno prakso v podobnih podjetjih.

Interesenti naj vložijo pravilno kolkovane prijave pri ObLO Ljutomer, odseku za splošne zadeve do 25. XI. 1956. Prijavi je treba priložiti življenjepis ter dokazila o strokovni izobrazbi in praksi.

Komisija za razpis mest direktorjev pri Občinskem ljudskem odboru Ljutomer razpisuje na podlagi 10. čl. Zakona o pristojnosti okrajnih in občinskih ljudskih odborov mesto

DIREKTORJA

za Trgovsko podjetje »Tobak« Ljutomer. Pogoji: Dopolnjena srednja trgovska šola s 5-letno prakso, ali trgovski pomočnik z 10-letno prakso. Prednost imajo vojaški vojni invalidi.

Interesenti naj vložijo pravilno kolkovane prijave pri ObLO Ljutomer, odseku za splošne zadeve do 25. XI. 1956. Prijavi je treba priložiti življenjepis ter dokazila o strokovni izobrazbi in praksi.

V soboto, 17. XI. 1956 ob 19. uri bo v dvorani Doma kulture v Ljutomeru

KONCERT

moškega pevskega zbora DPD »Svoboda« Slava Klayora iz Maribora. Dirigent prof. lože Gregorc. Vstopnice v predprodaji pri blagajni kina. Vabimo!

Komisija za razpise in imenovanja pri ObLO Ljutomer, razpisuje na podlagi 10. čl. Zakona o pristojnosti okrajnih in občinskih ljudskih odborov, mesto

UPRAVNIKA

gostinskega podjetja »Ljutomerska klete« Ljutomer. Pogoji: kvalificiran gostinski delavec z najmanj 5-letno prakso. Interesenti naj vložijo pravilno kolkovane prošnje pri ObLO Ljutomer, odseku za splošne zadeve do 30. XI. 1956. Prijavi je treba priložiti življenjepis ter dokazila o strokovni izobrazbi in praksi.

SOBOŠKA KRONIKA

POROKE, ROJSTVA IN SMRTI

od 3. do 10. novembra 1956:

Poročili so se: Ernest Novak, službenec in Elizabeta Fujs, službenka, oba iz M. Sobotle; Stefan Novak iz Kušanovec in Terezija Cahuk iz Bakovec; Josip Žigo, službenec trgovinske mornarice iz Beograda in Truda Oček, službenka iz M. Sobotle.

Rodile so: Karolina Kar iz M. Sobotle, deklico; Marija Erumen iz Dolnjih Slaveč, deklico; Danica Pihlar s Cvena, deklica; Hermína Gomboc iz M. Sobotle, deklico; Marija Rob iz Drobinec, deklico; Ana Horvat iz Beltince, deklica; Rozika Bognar iz Dobrovnika, deklica; Vida Murmayer iz M. Sobotle, deklico; Marija Geršak iz M. Sobotle, deklico; Marija Frkač iz Lendave, deklica; Danica Beloglavac iz M. Sobotle, deklica; Marija Murota iz Vučje vasi, deklica; Marija Bagaroš iz Tropovec, deklico; Terezija Borovič iz Ažancev, deklica in Anica Čuk iz Radenc, deklica. Rodile so v soboški porod-

nišnici.

Doma sta rodili: Viktorija Vukan iz M. Sobotle, dečka in Helena Kuzmič iz Veščice, dečka.

Umrli je: Drago Lepoša iz M. Sobotle, star 6 let.

KRYODAJALCI OD 31. OKTOBRA

DO 9. NOVEMBRA

V soboški transfuzijski postaji so dali svojo kri: Marija Hercan, Vera Benko, obe iz Bakovec; Terezija Koštre, Vlada Mavhar, Anica Cigan, že drugič, Kristina Ilko, drugič, Katica Kelenc, drugič, Rozika Utroša in Barbara Rebrica, vse iz Dol. in Sr. Bištrice; Jože Rozman iz Radenc, Deziderij Roka, Karel Flisar, drugič, oba iz M. Sobotle.

„Pomurski vestnik“
v usako hišo

Tedenski koledar

Nedelja, 18. nov. — Milko Ponedeljek, 19. nov. — Elizabeta Torek, 20. nov. — Edmund Sreda, 21. nov. — Marija Četrtek, 22. nov. — Cecilija Petek, 23. nov. — Milivoj Sobota, 24. nov. — Flora

KINO

MURSKA SOBOTA — od 16. do 18. nov. mehiški film »Mehika v pesmih«, od 20. do 22. nov. ameriški film »Mladi ljubimci«.

GRAD — 18. nov. ameriški film »Zmaga ali smrt«.

VELIKA POLANA — 18. nov. italijanski film »Za spuščenimi zavesami«.

LENDAVA — od 16. do 18. nov. francoski film »Graf Monte Cristo — I. del«, 20. in 21. nov. poljski film »Pokolenje«.

RADENCI — 22. nov. francoski film »Bela griva«.

CEPINCI — 18. nov. ameriški film »Vodnjake«.

RADGONA — 22. nov. ameriški film »Opičja delas«.

KRIZEVCI PRI LJUTOMERU — 21. nov. italijanski film »Kako sem odkril Ameriko«.

MALI OGLASI

NJIVO, 40 arov, v Očeslavcih, na križišču cest Maribor—Radgona—Radenci — prodam. Parcela je pripravna za gradnjo. Cena ugodna. Ana Sever, Zg. Razvanje 48, Maribor.

DVE VOZNI KRAVI MLEKARICI zaradi selitve prodam. Terezija Janot, Prosenjakovci.

11. nov. ob 7. zjutraj SEM IZGUBIL na križišču ceste pred kinom (cesta, ki pelje v Mojskro ulico) ročno moško ura z že rahlim usnjenim jermenom. Najditeља prosim, da vrne uro proti nagradi v pravi listi.

KOLESELJ (6las), rabljen, štirisedečni, prodam. TEŽKI KMEČKI VOZ prodam ali zamenjam za lažjega. Stefan Bezec, Bodenci 60.

TOV. DANIČI BELOGLAVČEVI, učiteljci, iskreno čestitajo ob rojstvu sina — stanovski kolegi in kolegice.

NISEM PLACNIK dolgov, ki jih naredi mož. — Araska Letonja.

ZENSKA URICA — izgubljena dne 11. IX. dopoldne na poti Markovci—Salovci. Najditeља prosim, da jo vrne proti nagradi 5000 din. Albina Zupan, učiteljica, Markovci, p. Salovci.

Kmetijska zadruga Rogaševci razpisuje mesto UPRAVNIKA

Pogoji: popolna srednja šola in najmanj 5 let prakse na vodilnem mestu v kmetijski zadrugi, ali pa opravljen trgovski izpit in najmanj 10 let prakse v trgovini. Plača po tarifnem pravilniku.

Komisija za razpise in imenovanja pri ObLO Martjanci razpisuje mesto UPRAVNIKA

Kmetijskega gospodarstva OZZ, sedež Tešanovci. Pogoji: srednja kmetijska šola in 5 let prakse v kmetijstvu. Plača po tarifnem pravilniku, stanovanje zagotovljeno. Nastop službe s 1. jan. 1957. Ponudbe poslati do 1. dec. 1956 Komisiji za razpise in imenovanja pri ObLO Martjanci.

POZOR! POZOR!

Pocenil sem storitve od 50 din pri kilometru na 45 din. Hujš, avtotaksi M. Sobotla, Mladinska 1, tel. 128.

Obveščamo vse ustanove, podjetja in potrošnike, da imamo na zalogi

DRŽAVNE ZASTAVE

»MODA«, Tekstilna trgovina M. Sobotla

Pomurski vestnik — Izdaja Casopisno in založniško podjetje »Pomurski tisk« v Murski Soboti — Direktor in odgovorni urednik Jože Vild — Uredništvo: M. Sobotla, Trubarjev drevored 3/II. — Telefon 1-38 Uprava in oglasni oddelek: Murska Sobotla, Kocljeva ulica 7 — Tel. 53 — Naročnina: četrtletna 100, polletna 200, celoletna 400 dinarjev — Tekoči račun pri Narodni banki 641-T-608 v M. Soboti — Tisk Pomurske tiskarne v Murski Soboti.

Mladi šahisti

IV. TERENA SO TEKMOVALI

Pred nekaj dnevi so mladi šahisti IV. soboškega terena priredili šahovski turnir, ki ga je vodil L. Gumilar. Sodelovalo je 14 mladincev. Konkurenca je bila precej ostra. Po enotedenskem boju na šahovskih deskah so zasedli prva štiri mesta: B. Riptuper 11 in pol, L. Gumilar 11, N. Bačić 10 in pol in F. Zoveč 10 točk.

Prvi štirje tekmovalci so bili denarno nagrajeni.

Mladina IV. terena se je v zadnjem času zares prebudila. Predzadnji nedeljo so napovedali tudi dvoboj proti ESS v namiznem tenisu. Zmagali so pobudniki srečanja s prepričljivim rezultatom 7:2, čeprav je igral v moštvo ESS mladinski prvak Sukič. B. R.

DEZURSTVO V AMBULANTI SOC. ZAVAROVANJA

Dežurni zdravnik splošne ambulante v M. Soboti v nedeljo, 18. nov. je DR. IVAN AMON. V ambulanti bo od 8. do 12. ure. V najnižji primerih popoldne in ponoči ga iščite doma na stanovanju, Lendavska 10, II. nadstropje (novi blok).

AGROMERKUR, Zadržno trgovsko podjetje Murska Sobotla

odkupi od kmetijskih zadrug vse kmetijske pridelke, izdelke domače obrti, jajca, gozdne sadeže in semena.

Prodaja pa reprodukcijski material, gradbeni material, kmetijske stroje, umetna gnojila itd. Oskrbuje svoje odjemalce s kakovostnimi semeni.

LOVSKE DRUŽINE POZOR!

Odkupujemo vso divjačino na račun podjetja „LOVEC“ Ljubljana.

„AGROMERKUR“ M. Sobotla

Kaj najrajši jedo ljudje po svetu?

V vzhodni Afriki: kobilice. — Kalifornijski Indijanci: ličinke velikih komarjev. — Južnoameriški Indijanci: mravlje.

Neki Francoz se je napotil na dolgo pot — skozi osemdeset svetovnih kuhinj. Na francoski rivieri so mu po uspešno opravljenem »kuhinjskem«
poslanstvu podarili restavracijo, v kateri bo lahko ustregel najbolj razvijenim in svojevrstnim okusom turistov raznih narodnosti.

Kaj vse je po svetu videl ta domiselni Francoz? Prav gotovo je ugotovil, da je mleko edina hrana, ki jo uživajo po vsem svetu ne glede na narodnost in barvo polti. Mleko pa ni povsod enako razširjeno — kot bi morda kdo mislil. Stari Grki so govorili, da je mleko »barbarska hrana«, sodobni civilizirani narodi pa ga močno čislajo, medtem ko velja pri preprostih ljudeh za povsem običajno hrano.

Jedilnikom tujcev pa se ne čudijo samo Evropejci in Američani. Domačin iz Vzhodne Afrike se bo

ličinke velikih komarjev največja slaščica. Sušijo jih na soncu in dajejo otrokom kot pri nas sladkorčke.

Kdor mnogo potuje, kaj lahko spozna, da ni ta ali ona hrana ali predsodek proti njej nič drugega kot posledica navade. Miniti mora na primer mnogo časa, da se uveljavi neka nova jed. Evropejci so se branili krompirja, ko so ga pripeljali iz Amerike. Brez krompirja pa dandanes domala ne moremo sestaviti jedilnika za en sam dan. Zanimivo je, da civilizirani ljudje zelo radi jedo rake, ki se hranijo z odpadki, medtem ko se jim obračajo želodci, ko pomislijo na kobilice, ki uživajo v glavnem le čisto rastlinsko hrano. Prav zato se primitivni narodi upravičeno čudijo civiliziranim.

V Indiji na primer gojijo goveda samo za poljsko delo, medtem

meso, čeprav ima enako hranilno vrednost kot govedina. Domačini iz Zahodne Afrike redijo živino samo zaradi mleka, mesa pa ne jedo. Poleg tega pa imajo še eno navado: domačinke delajo iz kravjega mleka maslo, vendar ne zato, da bi ga mazali na kruh ali uživali kako drugače, marveč si z njim mažejo lase, da se jim potem lepše svetijo.

Indijanci iz južnoameriškega plemena Jivaro pa zelo radi uživajo mravlje; njim mravljična kislina zelo ugaja in je zanje okusna, za naše želodce pa bi bile mravlje prav gotovo preveč »aromatične«. Mar ni tako?

Vlak pelje proti Hodošu. Počasna »Mariška«, ki jo je ujel naš fotoreporter na filmski trak, je dobila konkurenta v SAP-ovem avtobusu, ki je hitrejši in udobnejši za potovanje proti Ljubljani. Mogoče pa bomo lahko kmalu poročali o motornem vlakcu, o katerem je bilo že toliko govora. Konkurenca le nekaj velja!

Nekaj zanimivih podatkov o Japoncih

Imajo samo svojo zemljo, vse drugo pa izposojeno

Pred štirinajstimi stoletji so si Japonci izposodili značilnosti svoje narodnosti od drugih Azijcev — pisavo in kulturo od Kitajcev, lepe navade in dognano vedenje od Korejcev, etiko (nравnost) pri Konfuciju, vero pri Budi itd. Pred tako imenovano Meidžijevsko dobo so namreč

živeli povsem drugače in dokaj primitivno.

Od industrijske revolucije zahoda so si ozeili tovarne, od Angležev parlament, od Romanov živahen, očasih celo pretepaški način parlamentarnega življenja, od Američanov pa politično korupcijo devetnaj-

stega stoletja. Pri Prusih so našli vzorec za svojo armado, sprejeti, zavreči, očasih pa tudi predelati vse tuje primese, od Konfucijevih pravil za vedenje do mikroskopa. Tega procesa »pazljivo izbiranja in sprejemanja«
ni mogel zavreči niti noben preobrat o sedemdesetih letih sodobne japonske države.

Vsega tega pa ni bila kriva zmehčana čistota japonske lastnosti: sprejeti, zavreči, očasih pa tudi predelati vse tuje primese, od Konfucijevih pravil za vedenje do mikroskopa. Tega procesa »pazljivo izbiranja in sprejemanja«
ni mogel zavreči niti noben preobrat o sedemdesetih letih sodobne japonske države.

Čez 200.000 let — ženske plešaste?

Dosedanja raziskovanja biologov in antropologov že napovedujejo, kako se bo človek razvijal v prihodnosti. Biologi menijo, da bodo v človeškem organizmu še nadalje okrnevali slepič, zobje, spodnja rebra in lasje. Glava in nos pa bosta še pridobila na svojem obsegu. Tako bo imela žena starogrški profil z ravnim nosom, obseg njene glave bo znašal 65 cm in bo popolnoma plešasta, seveda, če medtem ne bodo kozmetiki iznašli kakšnega učinkovitega sredstva proti izpadanju las.

Kakor so te napovedi neprijetne, tako pa je tudi tolažilno, da bo dočel človek pametnejši od sedanjega.

ga. Človek prihodnosti bo namreč imel 29 milijard možganskih celic, medtem ko jih ima sedaj samo 14 milijard. Čez 200.000 let pa bodo izginile tudi rase in iz mešanice ras bo nastal standardni tip človeka svetlorjave barve in visoke rasti.

Kljub 90-im letom še vedno seka drva

V Beltincih živi Ivan Balažic — 90-letni starček, ki pa je še vedno čil in zdrav. Če bi ga videli, ko prečka cesto, bi mu prav gotovo prisodili samo šest križev, saj je pri hoji zelo prožen. Pri sekanju drv pa bi menda posekal petdesetletnika, saj z enim samim zamahom razkolje poleno.

Balažic je bil več let mlinar. Pozneje pa vaški kurir — bobnar. Starejši ljudje se ga radi spominjajo, saj je bil med njimi zelo priljubljen in je zelo rad zbiral šale. Dobrodušnemu devetdesetletniku

želimo vse najboljše in še mnogo okroglih v veselje njegovih sovaščanov.

ANKETA O SRECI

Pred kratkim so v Franciji razpisali anketo o sreči. Dobili so precej odgovorov. Nekaj nad polovico udeležencev ankete je odgovorilo, da je za srečo najvažnejše zdravje, trinajst odstotkov jih je bilo za ljubezen, sedem odstotkov pa je prisodilo prvo mesto denarju.

Zanimivo pri tem pa je, da po večini moški omenjajo denar kot prvi pogoj za srečo, medtem ko so ženske za ljubezen — vsaj v Franciji.

PRANJE BREZ MILA

Snežnobelo perilo brez mila — želja vsake gospodinje — bomo kmalu imeli, meni predavatelj Tehnične visoke šole v Bostonu profesor Vivian.

Znanstvenik trdi, da bo še za tako umazano perilo zadostovala čista voda, ki jo bo potrebno izpostaviti delovanju ultrakratkih valov. Čudna naprava baje ne bo posebno draga in bo imela trajno vrednost.

Kakšna telovadba blaži ŽIVČNOST?

Mnogo dandanašnje mladine je živčne. Senzacijski šport, slabe knjige, vznurajoči film, pa blazna »glasba«
to še pohujšujejo. Dr. Zeller meni v avstrijski »Telovadbi in telesni vzgoji«, da so dobro zdravilo za to bolezen popotovanje, izleti v gore peš in na smučeh, taborjenje (toda daleč od prostorov za »camping«
in plavanje).

UMETNA KAVA

Holandci so prvi začeli izdelovati sintetično kavo. Pred pol leta je iznašel proizvodni postopek neki kemik, ki pa svoje »odkritje«
drži v največji tajnosti.

Njegovo formulo je kupilo neko holandsko podjetje, ki je takoj začelo izdelovati umetno kavo. Kavna zrna se baje prav nič ne razlikujejo od naravnih, pa tudi okus je popolnoma enak. Sintetično kavo bodo prodajali pod imenom »Bantos«.

Na našem Goriškem ima cestar mnogo dela!

NAJTEŽJI CLOVEK NA SVETU?

Boste verjeli, da živi v Združenih državah Amerike človek, ki tehta nič manj kot 366 kilogramov. To je Earl Huges. Star je komaj 25 let in živi v državi Illinois.

Za srajco potrebuje 5 metrov tkanine. Giblje pa se zelo težko. Večji del dneva prebije v posebnem naslanjaču na pragu svoje hiše, kjer v svoje veselje krmi ptice.

Zanimivi kraji v Pomurju

Tišina in njen park

V Tišini je ob nizki graščini okrog 2 hektarja velik park iz 18. in 19. stoletja. Prejšnji lastnik je park dokaj skrbno negoval, v zadnjem času pa so ga že precej pre-

rasla manj važna drevesa, predvsem robinje.

V parku je precej dragocenih dreves domačih in tujih vrst, ki jih v naše zadovoljstvo še ni prerasel drevsasti in grmičasti plevel. Tik pred gradom stoji meter debeli stari tulipovec, ki naznanja popotniku, da je v parku še marsikaj zanimivega za ogled: sfera iz daljne Japonske, čez meter debela kavkaška jelka za gradom, o kateri menijo, da je 45 metrov visoka, stari hrasti, od katerih je eden debel 1,50 metra, brest, debeli jeseni itd.

Mlajši rdeča bukev in rdeča perzijska sliva po svoje prispevata k barvitosti, raznolikosti in živahnosti parka.

Ko bodo odvišno goščo izsekali, ko bodo grmi s prehodi sredi trave razdeljeni na mala grmičevja in ko bodo zlahka drevesa lahko svobodno zadihala, takrat bo tišinski park spet postal mikaven grajski park, v katerem se bodo prav rade ustavljale oči ljubiteljev naravnih lepot.

KAKO NAJ BI NEMCI BRANILI EVROPO?

Po neki razpravi članic Evropske obrambne skupnosti se je v Parizu razširila naslednja anekdota:

»Nemcem bomo dali puške,«
reče Amerikane.

»Toda stare,«
pripomni Anglež.

»In brez municije,«
svari Holandec.

»In samo ob nedeljah,«
nadaljuje Belgijec.

»Pod pogojem, če bo takrat prestopno leto,«
pribije Norvežan.

»In s torkom mora pričeti,«
pripomni Danec.

»Čemu pa nam bodo potem služile puške?«
upraša Nemec začuden.

»Nehajte vendar s tem nerganjem,«
se omeša Francoz, »pa niste vi morda nasprotnik Evropske obrambne skupnosti?«

MLEKARNA DRŽAVE BOMBAY

Iz povsem običajne radovednosti sem poskušal proizveste te državne ustanove. Zaupno lahko povem, da mleko pomolzenih božanstev nima nikake prednosti pred mlekom sremških ali slavenskih krav, vključenih v brezbožno socialistično gospodarstvo.

Toda s tem pregonom svetih krav njihovo vprašanje še ni popolnoma rešeno. Po Bombayu se še vedno pojavljajo ilegalni primeri svetih krav. Brezbrižno se sprehajajo kot lastnina svetišča ali kakšnega trdooglavega posameznika. Avtomobili, avtobusi in vse, kar je živo, se mora umikati, ko s cik-cak koraki zablodijo na bulvarje.

Vendar sveta krava ni ne edini ne najpogostejši religiozni znak, ki se pojavlja na ulici. Če srečate Indijca s tančico okrog ust in z metlo v roki, je to nekdo izmed Džeinov. Tančica mu služi za to, da mu slučajno ne bi priletela muha v usta, z metlo pa se čuva, da ne pohodi mravlje. Nam se zdi to smešno, s stališča verstva, ki prepoveduje umor najmanjše živalce, pa je to »orožje«
razumljivo.

Nekaj, kar prav tako srečate na vsakem koraku, je vrsovanje znakov po obrazu. Najpogostejše imajo Indijke majhno rdečo piko med očmi. Moški imajo eno ali dve ravni črti na obrazu. Nekateri Indijci imajo tudi več takšnih znakov in to se razlaga na različne načine. Vprašal sem Indijce same, da bi mi pojasnili ta znamenja na obrazu in dobival sem nasprotujoče si odgovore. Nekoč so mi pojasnili to kot simbolično oznako verskega stika z božanstvom, drugič kot znak, da je določena ženska neporočena, v primeru, da sem takšne znake opazil na poročni ženski, pa so mi rekli — zdaj za šalo —, da je rdeči znak lahko tudi posledica osebne kozmetike.

Med svetimi pojavi je treba omeniti kult Gangesa in drugih rek pa kult slonov, opice, kač, bikov in kamnov. Ko sem bil že toliko uveden v te verske kanale in izvedel, katerim živalim se moram čuditi, katerim pa ne (svinja je zaradi zapadne orientacije neupravičeno zapostavljena in ji še ni podarjena svetost), sem se odločil, da stopim v neko svetišče in se razgledam, kaj se tam godi. Takoj sem v središču mesta zagledal veliko poslopje, ki me je dojmilo kot svetišče — in pod kupolami in pisanimi stolpi sem se vtihotopil. V ogromni dvorani so se drenjali neki Indijci v rdečih haljah, s številkami na prsih, na nekem stebru pa je bil pritrjen angleško-

Fadil Hadžić:

BUDHA ME JE LEPO SPREJEL

11 Potopis slučajnega pomorščaka

indijski napis »Vozni red«. Potem sem zagledal tudi vlake, kako z vseh strani vozijo po sredi imenitnega poslopja in pričel sem obudovati, kako dobro je tukaj vera organizirana, da vernik pride z vlakom prav v svetišče. Potlej sem opazil, da prodajajo cigarete in coca-colo, celo to, da obstajajo kletna stopnišča z napis »Gentlemen«
in »Ladies«
! Sele tedaj sem se pričel bolje razgledovati po tem poslopju od ornamentov do okrasne arhitekture — in pretkana misel mi je šinila v glavo, da bi bila to lahko železniška postaja, ne pa svetišče, kar je pravzaprav tudi bilo res in je bilo tudi napisano nad vrati, le da v naglici nisem bil opazil.

Potem sem odšel iskat prava svetišča in našel sem jih na vsakem koraku v Bombayu. Pravo svetišče je lahko prepoznati, ker je pred njim nekaj sto strganih čevljev in dežnikov, lastniki teh predmetov pa so znotraj in sedijo na tleh. Notranjost svetišča je zelo skromna in popolnoma odgovarja preprostosti Hindujevih pogledov na svet. Po zidovih vise slike bogov Sive in Višnu v lesenih okvirih kakor na razstavi, oltar pa je majhen in brez odvečnih okraskov. Poleg naštetega v svetišču gotovo ni nič drugega. Svečenik je do pasu gol in ima ostrženo glavo kakor kakšen bojaželjni kosaški poveljnik, le da čop las, ki je še ostal, nosi na čelu. Obstajajo tudi svečeniki, ki so porasli z dolgimi puščavniškimi lasmi in imajo obraz obarvan. Najpogostejše stoje pred svetiščem in z debelimi dlanimi udarjajo po bobnu. Ti cestni orkestri, ki jih tvori nekaj tako obraslih velikanov močnega telesnega ustroja, so najslikovitější pobožni del, ki sem ga srečal v Bombayu. Nekateri so udarjali po razpeti koži, drugi so zvonili na nekakšne cimbele, tretji pa so glasno prebiral molitve. Z nekoliko tujci sem ob neki priliki opazoval to zanimivo sliko in imel sem vtis, kakor da pred šotorom na sejmu nekaj močnih akrobatov najavlja svojo točko. Razumljivo je, da smo se pritajeno smejali, vendar smo presenečeni ugotovili, da se smeje

z nami tudi orkester, ker smo se tako nenavadno zagledali v njihove niti malo običajne ceremonije.

Za naše razumevanje je še zanimiveje poslušati o braman-skem in hindujskem verskem obredu, po katerem se še dandanes ravna večina Indijcev. To je predvideno vse, pričeni od rojstva, dnevnega načina življenja, prehrane, življenja v zakonu in naposled do same smrti. Po tem obširnem navodilu se ločena žena ne sme poročiti, dokler njen bivši mož še živi. Oče skrbi, da dobi dovolj otrok, da ga lahko kdo po smrti seže na grmadi. Predvideno so tudi posebne uredbe za spolno življenje, kar dokazuje, da resnično ni nič izpuščeno.

Svetim stvarim bi do neke mere lahko prišli znamenite, nam dobro znane indijske fakirje. Vendar — kar se imena tiče, gre za majhno pomoto. Indija pravzaprav ne pozna pojma fakirja (te je rodila domišljija evropskih karikaturistov), pozna pa nekaj zelo podobnega. V Indiji obstaja filozofski kult, ki ga pridigajo tako imenovani jogi. Do nedavnega so sedeli na žeblih (miso pa s piščalko utrdili vrvi) in počenjali tri sto podobnih čudaških in grozotnih čudežev. V Bombayu sem imel priliko, da sem videl nekega njihovega sodobnega predstavnika, ki je legel na sredno prometne ulice in igrdel kot mrtev. V tem položaju je reševal neko filozofsko misel. Avtomobili so se mu spretno umikali in vse je kazalo, da bo čudak brez hujših posledic opravil svoj »fakirski«
posel. Vendar sta ga dva policaja vljudno prenesla s sredine ceste na pločnik in ga tam pustila, da je neovirano naprej »filozofiral«. V časniku sem prebral, da se je neki drugi jogi, Srisvasiva, živ zakopal za devet dni, s čimer je prispeval k svetovnemu miru! Ko so ga na deveti dan učenci izkopali, je bil moderni jogi mrtev, ker je, kakor pravijo, prehitro vdahnil sveži zrak.

Tudi gladovna stavka je ena izmed indijskih posebnosti, ki si je v svetu pridobila največjo popularnost potom osebnosti največjega Indijca Gandhija. Zato so mu dali Indijci priimek Mahatma (veliki duh). Evropa je vzela to »duhovo«
dobešno in ga proglasila za duhovnega, v resnici pa je bil »gladovni mojster«
strašen realist. Do zob oborožene garnizije so trepetale pred grbastim človekom z bambusovo palico v roki.

Dandanes v Indiji gladovnih stavk ne smatrajo kot primerno sredstvo za doseg nekega cilja. Zdaj imajo poleg resnega tudi šaljivi značaj, kakor na neki indijski univerzi, kjer so nedavno našli oglas: